БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№209 (5800)

11 Сентябрь 1985 й.

ЧОРШАНБА

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган.

Баҳоси 3 тийин.

АГРОСАНОАТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШИ ИНТЕНСИВ РИВОЖЛАНТИРИЛСИН

Целиноград шаҳрида 1985 йил 7 сентябрда бўлиб ўтган партия-хўжалик активи кенгашида М. С. ГОРБАЧЕВ нутқи

Бугун Целиноградаги учрашувга деди М. С. Горбачев, Қозоғистон областлари, Сибирь ва Урал ўлкалари, областлари партия ва совет органларининг раҳбарларини, қишлоқ район партия комитетлари секретарларидан, колхозларининг раислари ва совхозларнинг директорларидан, аграрчи олимлардан катта бир группасини таклиф қилдик. Партия ва хўжалик ишлари ҳақида гаплашиб оламиз.

1985 йил апрель Пленумидан кейин КПСС XXVII съездига бевосита тайёргарлик босқичи бошланди. Мамлакатда қизғин иш давом этмоқда. Бу иш барча меҳнат коллективларини, совет жамияти турмушининг ҳамма соҳаларини қамраб олмоқда. Бизга бугунги куннинг кўпгина муҳим ва мураккаб вазифаларини, шунингдек келажак вазифаларини айни бир вақтда ҳал этишимизга тўғри келмоқда.

Партия ташкилотларида ҳисобот-сайлов кампанияси кун сайин кучайиб бормоқда. Ҳисобот-сайлов кампанияси ҳамиша КПСС ҳаётида катта воқеа бўлиб келган. Янги вазифаларни, бўлғуси съездни эътиборга олганда эса, ҳисобот ва сайловларнинг аҳамияти беқиёс ортади. Ҳисобот ва сайловлар партиявий принципиаллик, амалий танқид ва ўз-ўзини танқид, коммунистларнинг халқ олдидаги юксак масъулияти руҳида ўтиши муҳимдир.

Марказий Комитет ҳисобот-сайлов кампаниясидан партия ташкилотлари ташкилий ва ғоявий жиҳатдан мустаҳкамланиб, актив ишлашига халақит берган ҳамма нуқсонлардан халос бўлиб, меҳнат коллективларини руҳлантириш, мамлакат олдида пайдо бўлган вазифаларни ҳал этиш учун уларни уюштириш ва ўзларига эргаштиришга қодир бўлиб чиқишларини умид қилади. Бу нарса кўп жиҳатдан коммунистларнинг партия ташкилотлари раҳбар органларига кимларни сайлашлари билан ва биринчи галда бошланғич ташкилотлар ва партия комитетлари секретарларининг составини белгилашга боғлиқ.

КПСС XXVII съезди партиянинг янги таҳрирдаги Программасини ҳамда мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг ўн иккинчи беш йиллик ва 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишларини қабул қилиши лозим. Бу ҳужжатларни тайёрлаш ниҳоясига етказилмоқда, улар Пленумда кўриб чиқилганидан кейин муҳокама учун эълон қилинади. Ҳужжатларни тайёрлашга бундай ёндашиш, бу ишда партия билан давлатнинг раҳбар кадрлари, олимлар, мутахассислар, ҳамма меҳнаткашлар ҳам қатнашган бўлиб, бутун партиянинг, бутун халқнинг тажрибаси билан бойитилган, илмий асосланган ва амалий ҳаракат қилишга таклифларни тақдим этиш имконини беради, деб умид қиламиз.

Шу билан бирга бир истакни айтиб ўтмоқчиман: Программа билан Асосий йўналишлар съездда қабул қилинишини асло кутиб ўтириш керак эмас. Ҳозирнинг ўзидаёқ замон руҳида актив ҳаракат қилавериш лозим. Асосий мақсадлар белгиланган, шу сабабли қийинчиликлардан чекинмай, амалий ҳаракатларни апрель Пленумининг ва Марказий Комитет кейинги Пленумларининг йўл-йўриқларига мувофиқлаштириб, сабот билан олға бораверишимиз керак. Биз яшаётган давр ва бизнинг олдимизда турган вазифалар белгиланган сиёсий йўлни ўтказишда айни бир вақтда қаттиққўл, қатъий ва доно бўлишимизни талаб қилмоқда.

Истиқбол вазифаларини кундалик вазифалар билан бирга қўшиб ҳал эта олиш маҳорати — бизнинг ишимизга нисбатан қўйилаётган энг муҳим талаблардан биридир. Истиқболларни белгилаб олиш, социал-иқтисодий ривожланиш мақсадларини ўртага қўйиш жуда катта аҳамиятга эгадир. Аммо шу билан бирга ҳатто энг жозибадор режалар, энг гўзал истиқболлар ҳам амалий иш билан, самарали ечимларни қидириб топиш билан мустаҳкамланмаса, улар ҳеч нимага арзимаслигини аниқ-равшан тасаввур этмоқ керак. Буни тасаввур этмаслик маниловчиликнинг ўзига хос бир тури деса бўлади.

М. С. Горбачев ўн биринчи беш йилликнинг сўнгги йилини муваффақиятли тугаллаш соҳасидаги ҳозирги ишларнинг ғоят муҳимлигини таъкидлади. Келажакда қиладиган ишлар учун замин яратиб қўйиш, янги беш йилликни яхши бошлаш учун ҳам шундай қилиш муҳимдир, биз экономикага, совет жамиятининг тараққиётига айни шу жўшқинлик бахш этиш учун янги беш йилликни бурилиш беш йиллигига айлантирмоқчимиз.

Ҳар бир меҳнат коллективи ўз резервларини, шу йилнинг плани топшириқлари даражасига чиқиб олиш учун нималар қилиш кераклигини яхши билади. Саноатда, капитал қурилишда, транспортда, маиший хизмат ва савдо соҳасида эса ҳал қилинадиган ишлар кўп. Қишлоқ хўжалигининг вазифалари ҳақида алоҳида гапириб ўтмоқчиман. Биз ҳар қандай қийинчиликларга қарамай, бу йил ўтган йилгидан кўпроқ дон ҳосили олишни, деҳқончиликнинг бошқа маҳсулотлари етиштиришни, жумладан ем-хашак етиштиришни кўпайтиришимиз мумкин ва керак. Чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш планларини бажариш учун реал имкониятлар бор.

(Давоми иккинчи бетда).

М. С. ГОРБАЧЕВ Й. РАУ билан учрашди

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев расмий визит билан мамлакатимизга келган Германия Социал-демократик партияси раисининг ўринбосари, ГФРдаги Шимолий Рейн-Вестфалия ўлкасининг бош министри Йоганнес Рауни 10 сентябрь куни Кремлда қабул қилди.

Ҳамжиҳатлик вазиятида ва амалий руҳда ўтган суҳбат чоғида иккала томон ҳозирги халқаро вазият халқларни жиддий ташвишга солаётганини, чунки қуролланиш пойгаси ва Ғарб билан Шарқ ўртасида кескинлашиб бораётган мухолифлик янги уруш хавфини кучайтираётганлигини, унинг миқёслари ва характери бутун инсоният учун ҳалокатли ва таҳликали бўлиши мумкинлигини уқтириб ўтдилар. КПСС ва ГСДПнинг раҳбар вакиллари тинчлик, кескинликни юмшатиш ва амалий ҳамкорлик руҳида актив ва сабот билан иш кўриб, фалокат сари тойиб боришнинг олдини олиш зарурлигини баб-баравар тушунаётганликлари қайд этилди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари СССРнинг ички ривожланиши ҳақида, СССР иқтисодий ва социал-сиёсий соҳаларда ҳал этаётган кенг миқёсли вазифалар тўғрисида гапириб, бизнинг режаларимиз — тинч бунёдкорлик режалари эканини ва бу режаларни рўёбга чиқариш учун бизга тинчлик кераклигини таъкидлади. Урушнинг олдини олиш, қуролланиш пойгасини тўхтатиш ва қурол-яроғларни қисқартириш — мамлакатимизнинг жаҳон майдонидаги энг муҳим вазифасидир. Айни шу боисдан ҳам Совет Иттифоқи ядро аслаҳахоналарини кўпайтириш тўхтатилиши, ҳарбий рақобат жиловланиши, ишонч ва тинч ҳамкорлик мустаҳкамланиши учун сабот билан ҳаракат қилмоқда. Бизнинг барча турдаги қуролланиш пойгасини тўхтатишга оид таклифларимиз музокаралар столида турибди, деб уқтирди у. Башарти, тегишли давлатлар, аввало АҚШ бутун-бутун халқларнинг тақдирига даҳлдор бўлган мана шу ҳамма масалалар юзасидан бир битимга келишни хоҳласа, бу ишни самарали тарзда ва ҳеч кечиктирмай қилиш мумкин.

Совет Иттифоқининг сўзи билан иши бир-биридан фарқ қилмайди, деб таъкидлади М. С. Горбачев. Хиросимага атом бомбаси ташланганлиги 40 йиллиги куни — шу йилнинг 6 августидан бошлаб мамлакатимизнинг ҳамма ядро портлатишларини ўз ихтиёри билан тўхтатиш ва башарти АҚШ ҳам шундай иш тутган тақдирда 1986 йил 1 январидан кейин бу портлатишларни қайтадан бошламаслик тўғрисидаги қарори шунинг далилидир. СССР қуролланиш пойгасини космосга ёйишга ва «самовий урушлар»га тайёргарлик кўришга қатъиян қаршидир. Биз халқаро ҳамжамиятга бошқа истиқболни — космик фазони тинч мақсадларда тадқиқ қилиш ва ундан фойдаланишда кенг кўламдаги ҳамкорликни таклиф қилдик.

Й. Рау ГСДП Шарқ билан Ғарб ўртасида хавфсизликни таъминлаш масалаларида ҳамкорлик қилиниши тарафдори эканини ва мухолифлик, бир томоннинг иккинчи томон устидан ҳарбий устунлигини таъминлаш йўлини рад қилаётганлигини уқтириб ўтди. ГСДП раҳбарлари Совет Иттифоқининг ядро портлатишларини тўхтатиб қўйиш тўғрисидаги қарорини табрикладилар, улар космик фазони ҳарбийлаштиришга йўл қўймасликка хизмат қиладиган ҳамма таклифлар ва тадбирларни актив қўллаб-қувватламоқдалар.

М. С. Горбачев шуни уқтириб ўтдики, Европанинг тақдири нақадар чигал бўлмасин, унинг давлатлар самарали ҳамкорлиги соҳасида бой тарихий тажрибаси бор, бу тажрибани эҳтиёт қилиб асрабгина қолмай, кўпайтириш ҳам керак. Шу билан бирга СССР кейинги йилларда Европадаги вазиятни тубдан яхшилашга, ўзаро хавфсизлик даражасини оширишга қаратилган кўпдан-кўп таклифларни илгари сурганлигига эътибор қаратилди. Совет Иттифоқи қитъани ҳам ўртача олислик, ҳам тактик ядро қуролидан халос этиш тарафдоридир. Пальме комиссиясининг НАТО билан Варшава Шартномаси ташкилоти бақамти бўлиб турган жойда «Ядросиз йўлак» вужудга келтириш тўғрисидаги таклифи бизнинг сиёсатимизга ҳамоҳангдир, биз шу таклиф амалга оширилишининг тарафдоримиз. Марказий Европада химиявий қуролдан ҳоли зона вужудга келтирилган тақдирда СССР ўзининг энг асосий ташқи сиёсий принципларига амал қилиб, шу зонанинг статусини гарантиялаш ва ҳурмат қилишга тайёр бўлур эди. Башарти, АҚШ ҳам шундай иш тутса, бу гарантия кучга киритилган бўлур эди.

Энг муҳими эса шундан иборатки, деди М. С. Горбачев, Европа эҳтимол тутилган уруш ҳаракатлари майдони деб эмас, балки давлатлар ва халқларнинг ўзаро манфаатли тинч ҳамкорлиги маскани, деб ҳисобланиши керак. Бу эса ҳар қандай реваншчилик кирдикорларидан воз кечишни, чегараларнинг бузилмаслиги принципига қатъий риоя этилишини тақозо қилади.

Й. Рау эса ГСДПнинг Европа қитъасида барқарор ва мустаҳкам тинчликка, ГФР территориясидан қўшни халқлар учун ҳеч қачон уруш хавфи солинмайдиган, балки уларнинг тинч ўзаро алоқалари рағбатлантириладиган сиёсат ишлаб чиқилишига интилаётганини таъкидлади.

М. С. Горбачев билан Й. Рау шуни уқтириб ўтдиларки, СССР билан ГФР турли социал-иқтисодий ситемаларга ва ҳарбий-сиёсий иттифоқларга мансуб эканликларига қарамай, улар тинчлик ва хавфсизликнинг энг муҳим проблемаларини ҳал этишда шериклар бўлиб бемалол ҳаракат қилишлари мумкинлигини 70-йиллар кўрсатиб берди. Иккала давлат ўртасидаги муносабатлар Москва Шартномасининг ҳарфи ва руҳига риоя этиш негизида муттасил ривожланавериши мумкинлигига, бу эса иккала мамлакат халқлари ва қитъада тинчлик манфаатларига мос бўлиб тушишига ишонч изҳор этилди.

М. С. Горбачев совет кишиларида ГФР аҳолисига нисбатан душманлик туйғуси йўқ эканлигини таъкидлади. Гўё Совет Иттифоқи хавф соляпти, деб Ғарбда тарқатилаётган даъволарда заррача ҳақиқат йўқ. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ГФРнинг жами аҳолисига, Шимолий Рейн-Вестфалия меҳнаткашларига тинчлик ва эсон-омонлик тилади ҳамда мамлакатларимиз халқларининг ҳамжиҳатлиги муттасил, мустаҳкамланаверади, деб умид билдирди.

Томонлар КПСС билан ГСДП ўртасидаги алоқаларнинг самарадорлигини мамнуният билан таъкидладилар ҳамда бу алоқаларни янада чуқурлаштириш ва ривожлантириш кераклигини айтдилар.

(ТАСС).

ЗАФАРЛАРИМИЗ — КПСС XXVII СЪЕЗДИГА

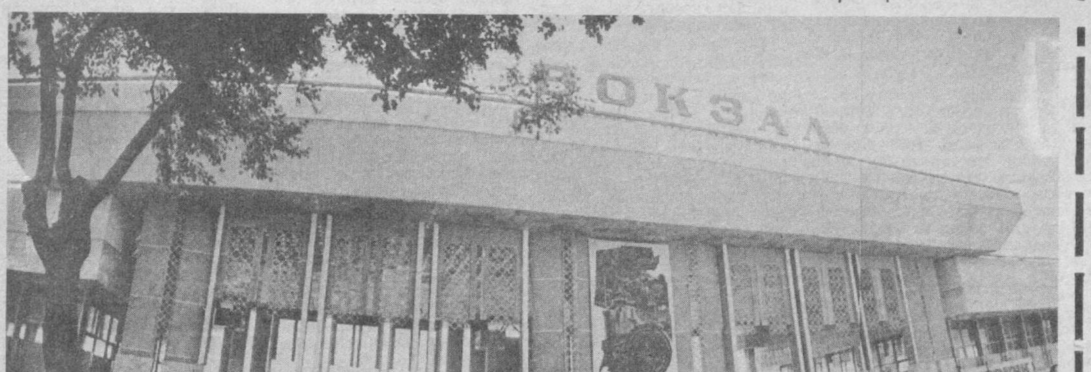

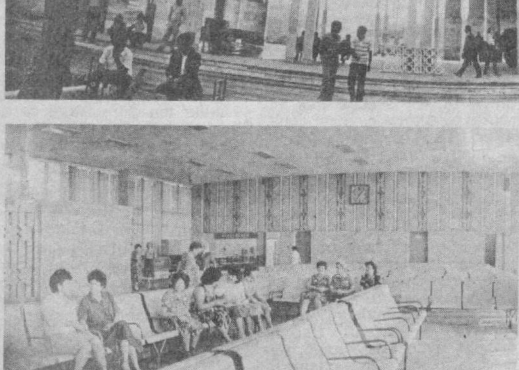

● Газетанинг шу сонига репортаж

ТОШКЕНТНИНГ «ЖАНУБИЙ» ВОКЗАЛИ

Бугун Тошкентдан аниқ жадвал бўйича 18 дан 29 минут ўтганда 622-поезд Бухорога йўл олади. Бу ҳар кунги одатий воқеадек. Бироқ бу воқеа темирйўлчилар, қурувчилар, республикамиз ва унинг пойтахти аҳли учун чинакам катта байрам бўлди. Ахир, пойтахтимизнинг янги вокзалидан биринчи поезд йўлга чиқди-да. Шу кундан эътиборан Ўзбекистон пойтахти Ўрта Осиёдаги икки темир йўл вокзалли биринчи шаҳар бўлди.

Ҳа, республикамиз пойтахти Тошкентда иккинчи темир йўл вокзали иш бошлади. Янги вокзал «Жанубий» деб номланади. У «Самарқанд» автостанцияси ёнида жойлашган. Энди шаҳар йўналишлари — Андижон, Ашхобод, Бухоро, Душанба, Красноводск, Нукус, Самарқанд, Учқудуқ, Қарши йўналишидаги поездлар шу ердан жўнаб кетади. Янги вокзал йўловчиларга қулайлиги билан диққатга сазовордир. Чунончи, аэропорт, «Тошкент» автовокзали ва «Самарқанд» автостанциясига осонгина етиб олиш мумкин.

— Маълумки, «Шимолий» вокзалида, айниқса ёз мавсумида одамлар жуда тирбанд, кассалар олдида навбат кутиб, кўп вақт зое кетарди. Шу билан бирга йўловчилар поезд ва ... Бу ҳам вокзалда тиқилинчликларни жуда кўпайтирарди, — дейди Ўрта Осиё темир йўли бошқармаси бошлиғи Н. А. Белогуров. — «Жанубий» темир йўл вокзали қурилиши 1983 йили бошланган эди. Мана ҳозир у дастлабки йўловчиларни қабул қилади. Энди Тошкент вокзалидан поезд қатнови қисқаради, Шимолий вокзалдан фақат ғарбий йўналишдаги поездлар қатнайди. Бу йўловчилар учун ҳам анча қулай бўлади.

Янги «Жанубий» вокзали Ўрта Осиё темир йўли бўйича энг йирик вокзаллардан. Унинг қурилишини 351, 370-қурилиш-монтаж поездлари, «Главташкентстрой», «Гордорстройремонт», «Горосвещение», «Таштрансспецстрой» трестлари бажарди. Вокзал платформалари узун бўлиб, 25-30 пассажир вагонлик поезд ҳам бемалол тўхтай олади. «Шимолий» вокзали эса бундай талабларга жавоб бера олмайди.

Вокзалда йўловчилар учун барча шароитлар муҳайё этилган. Кенг ва шинам, ёруғ заллар, медицина бўлими, хизмат хоналари, почта, телеграф кечаю кундуз йўловчилар хизматида.

Бу вокзал ишга тушиши билан уни «Шимолий» вокзал билан бирга автобус, трамвай ва маршрут такси боғлайди.

«Жанубий» ва «Шимолий» вокзаллари ўртасида ... қатнайди.

А. ЕМИШБОЕВ.

СУРАТЛАРДА: янги вокзал ишга тушиш арафасида.

Т. Каримов фотолари.

ВЕНГРИЯЛИК МЕҲМОНЛАР

Венгрия Халқ Республикаси давлат инвестиция банкининг бош директори Петер Хаваш бошчилигидаги шу банк делегацияси Ўзбекистонга келди. Меҳмонлар Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари выставкасининг кўргазмаларини кўздан кечирдилар, СССР қурилиш банки Ўзбекистон республика конторасида бўлдилар, Тошкентнинг диққатга сазовор жойлари билан танишдилар.

10 сентябрь куни П. Хавашни ва делегациянинг бошқа аъзоларини Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров қабул қилди.

Венгрия делегацияси Бухоро ва Самарқандга сафар қилади. (ЎзТАГ).

Санъат байрами, дўстлик байрами

«Тошкентнинг олтин кузи» Бутуниттифоқ фестивали КПСС XXVII съезди арафасида қардош республикалар санъат усталарининг ижодий ҳисоботи бўлиб қолди. Музика байрамининг эмблемаси — скрипка калити билан пахта кўсаги Ўзбекистоннинг энг яхши концерт заллари ва театрларини, маданият саройлари ва клубларини безади. Санъат фестивали 10 сентябрь куни В. И. Ленин номли СССР Халқлари дўстлиги саройида тантанали очилди.

Ўн кун мобайнида Ўзбекистоннинг шаҳарлари ва қишлоқларида бўйлаб давом этадиган фестиваль программаси ранг-барангдир. Унда СССР халқ артисти, Ленин мукофоти лауреати Евгений Светланов СССР Иттифоқи Давлат академик симфоник оркестри биринчи марта иштирок этмоқда, «Виртуозы Москвы» давлат камер оркестри ҳам Тошкентда ўз санъатини илк бор намойиш қилади. «Росконцерт» халқ музика ансамбли, Украинадан келган «Медобори» эстрада-фольклор ансамбли, хизмат кўрсатган «Баҳор» давлат халқ рақс ансамбли фестивалнинг музика программасида иштирок этади. Бутуниттифоқ ва халқаро конкурслар мукофотларини олган Москва, қардош республикаларнинг театрлари солистлари ҳам «олтин куз» фестивалида қатнашадилар.

Санъат усталари ишчи ва қишлоқ клубларида, завод цехларида, дала шийпонларида, қурувчилар юртларида бўлмоқдалар. Улар тингловчиларга дўстлик, партия, ажойиб совет Ватани ҳақидаги куй ва қўшиқларини инъом этишмоқда. Ўз рақслари, қўшиқлари ҳақида сўзлаб берадилар. «Олтин куз» фестивали программасида қардош республикалар санъат усталарининг Ўзбекистон маданияти намоёндалари билан ижодий учрашувлари ҳам ўрин олди. Бу учрашувлар кўп миллатли совет маданиятининг бир-бирини янада бойитиш ишига хизмат қилади.

(ЎзТАГ).

● Ўзбекистонда Ҳиндистон кунлари

ҚАРДОШЛИГИМИЗ МУСТАҲКАМ

Шу кунларда Ўзбекистонда Ҳиндистон кунлари ўтаяпти. Ҳиндистондаги Панжоб штати делегацияси шу дўстлик байрамида қатнашмоқ учун Тошкентга келди. Панжоб университетининг вице-канцлери Жохал делегацияга бошчилик қилмоқда.

Ҳиндистонлик дўстлар Ўзбекистон пойтахтининг диққатга сазовор жойларини кўздан кечирдилар, Коммунистик партия билан Совет давлати асосчиси В. И. Ленин ҳайкали пойига гуллар қўйдилар. Делегация аъзолари Парадлар хиёбонидаги Номаълум солдат қабрига ҳам гулчамбар қўйишди.

Меҳмонлар В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкентдаги филиалини бориб кўрдилар, чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқалар республика жамиятининг активлари билан учрашдилар.

СУРАТДА: Ҳиндистоннинг Панжоб штати делегацияси аъзолари Тошкент билан танишмоқдалар. С. Маққамов фотоси.

СПАРТАКИАДА АРАФАСИДА

21 сентябрда XX шаҳар спартакиадасининг тантанали очилиш маросими бўлади.

Кеча Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар Комитетида шаҳар спартакиадасига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ масалаларга бағишланган кенгаш бўлиб ўтди. Унда спорт-оммавий тадбирлар билан боғлиқ масалалар муҳокама этилди, шунингдек, спортнинг 20 тури бўйича беллашувлар ўтказилади ва шиорлар ишланди.

Кенгашни Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетининг секретари А. В. Гончарова олиб борди.

ШУ КУННИНГ НАФАСИ

Бугун Тошкентда:

Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти министрлигига қарашли Тошкентдаги 1-автомобиль ремонти заводида «ЗИЛ—130» маркали автомобилларни сиқилган табиий газ билан ишлаш учун қайта жиҳозлаш ўзлаштирилди. Ҳозирча ана шундай 50 та машина буюртмачиларга жўнатилди. Йил охиригача ҳаммаси бўлиб 385 та машина газ билан ишлайдиган бўлади. Қайта жиҳозлаш ишларини олиб бораётган 16 кишидан иборат С. Богатирев бошлиқ бригада янгиликни ўзлаштиришда жонбозлик кўрсатди.

✦ Қримлик автомобиль туризми ҳаваскори, уруш ва меҳнат ветерани Григорий Макарович Мануйлов ўзининг «Луаз 969 М» маркали машинасида шаҳримизга келди. У яқинда Новороссийск, Тбилиси, Боку, Красноводск, Ашхобод, Хива, Бухоро, Фарғона шаҳарларида бўлиб, маршрутини Новосибирск, Красноярск, Иркутск, Улан Удэ бўйлаб давом эттиради ва Чита шаҳрида ниҳоясига етказади. У 15 минг километр масофани босиб, мамлакатимиз жуғрофик кўриниши билан атрофлича танишади.

ОБ-ҲАВО

● Бугун эрталаб соат 10 да Тошкентда 18 даража иссиқ бўлди. Бугун кечаси 13—15, эртага кундузи 31—33 даража иссиқ бўлади.

Целиноград шаҳрида 1985 йил 7 сентябрда бўлиб ўтган партия-хўжалик активи кенгашида

М. С. ГОРБАЧЕВ нутқи

(Боши биринчи бетда).

Ҳозир ҳосил учун курашнинг ҳал қилувчи босқичи бошланди. Ҳам озиқ-овқат бўладиган, ҳам ем бўладиган донга эҳтиёжнинг қондирилиши кўп жиҳатдан Қозоғистоннинг, Сибирь ва Урал ўлкалари ҳамда областларининг ҳиссаси билан белгиланади. Шуни эътиборга олиб, КПСС Марказий Комитети билан ҳукумат уларга катта ёрдам берди. Эндиги иш сизларга боғлиқ, ўртоқлар. Қозоғистон, Сибирь ва Урал областларининг партия ташкилотлари, меҳнаткашлари ўримни зўр ғайрат ва маҳорат билан ўтказиб, давлатнинг ғалла ресурсларига салмоқли ҳисса қўшиш билан мамлакатни қувонтирадилар, деб умид қиламиз.

Тюменда ёқилғи-энергетика комплексидаги ишларнинг аҳволи кўриб чиқилганидан кейин, биз бугун озиқ-овқат масалаларини муҳокама қилаётганимиз, чамаси, рамзий бир ҳолдир. Ёқилғи-энергетика комплексисиз ва озиқ-овқатсиз самарали экономика бўлиши мумкин эмас, халқ фаровонлигини, мамлакатнинг иқтисодий ва мудофаа қувватини ошириш вазифаларини муваффақиятли ҳал этиб бўлмайди.

Мустаҳкам озиқ-овқат базасини вужудга келтириш — умумпартия, умумхалқ вазифасидир. Марказий Комитетнинг апрель Пленуми бу хусусда: Озиқ-овқат программасини амалга ошириш ҳеч кечиктириб бўлмайдиган иш, бу ишга алоҳида эътибор берилиши керак, деб аниқ, принципиал йўл-йўриқ берди.

Қишлоқ хўжалигининг, бутун агросаноат комплексининг ҳолатини анализ қилиш учун КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленумига асосланиш керак, деб ўйлайман. Ўшандан бери орадан уч йилдан сал кўпроқ вақт ўтди. Биз Озиқ-овқат программаси, агросаноат комплексини ривожлантиришнинг етук проблемалари юзасидан бир қанча йирик қарорларни қабул қилиб, тўғри иш тутганлигимизни давр кўрсатди. Партия ишлаб чиққан тадбирларни амалга ошириш ҳамма соҳалар бўйлаб давом этмоқда. Қишлоқ хўжалик машинасозлиги кенг кўламда модернизация қилинмоқда. Минерал ўғит ишлаб чиқариш кўрсаткичлари топшириқларга яқинлашиб қолди. Мелиорацияланган ерлар фонди анча кўпайди.

Қишлоқни социал жиҳатдан ўзгартириш ишларининг жуда катта миқёсларини алоҳида уқтириб ўтмоқчиман. Уй-жой бинолари, маданий-маиший объектлар, йўллар қурилиши кенгайтирилди. Мана шуларнинг ҳаммаси кадрларнинг қишлоқда мустаҳкам ўрнашиб қолиши учун қулай шарт-шароит яратди. Бирмунча юқори харид нархларини ва шу нархларга устамаларни белгилаш асосида колхоз ва совхозларнинг иқтисодий аҳволини яхшилаш юзасидан катта-катта тадбирлар амалга оширилганлиги уларнинг иқтисодий аҳволига ва хўжалик фаолияти натижаларига яхши таъсир ўтказмоқда. Хўжалик ҳисоби ва коллектив пудратининг жорий этилиши одамларнинг ишга муносабатига, меҳнатнинг натижаларига самарали таъсир қилмоқда.

Май Пленумидан кейинги ишимизга қисқача умумий якун ясаладиган бўлса, биз тўғри йўлни танлаб олдик, кўп нарсани ўргандик ва бир талай ишларни қилишга улгурдик, деб айтиш мумкин.

Умуман мамлакатда агросаноат комплексини ривожлантириш проблемаларига муносабат анча ўзгарганлиги ҳам муҳимдир. Қишлоқ хўжалигини ва у билан боғлиқ бўлган тармоқларни ривожлантириш масалалари умумхалқ вазифаси деб қаралмоқда, қишлоқнинг буюртмалари, унинг талаб ва эҳтиёжлари эса диққат-марказда турибди, биринчи навбатда бажарилмоқда.

Хўш, мана шуларнинг ҳаммаси колхоз ва совхозларнинг, агросаноат комплексидаги бошқа корхона ва ташкилотларнинг фаолият натижаларига қандай таъсир қилди, умуман жамият қандай наф кўрди? — деган табиий бир савол туғилади.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотининг умумий ҳажмига келганда, 1983—1984 йиллардаги якуний маълумотлар қишлоқ хўжалиги маҳсулоти ишлаб чиқариш беш йилликнинг шундан аввалги икки йилига нисбатан 22 миллиард сўмлик миқдорда ёки 9 процент кўпайганини кўрсатиб турибди. Дон, картошка, қанд лавлаги, сабзавот ва мева ҳосили кўпайди. Шу йиллар мобайнида гўшт етиштириш йилига ўрта ҳисобда 9 процент, сут етиштириш 8 процент, тухум етиштириш 6 процент ортди. Шу йилги план бажарилишини ҳисобга олганда, чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш 1982 йил даражасига нисбатан гўшт (тирик вазнда) 2,5 миллион тонна, сут 9,2 миллион тонна ва тухум 3,5 миллиард дона кўпаяди.

Шу йиллар мобайнида зарар қурувчи хўжаликлар анча камайди, умуман колхоз-совхоз ишлаб чиқаришидаги рентабеллик даражаси эса ошди. 1983 йилда колхоз ва совхозларнинг соф фойдаси салкам 24 миллиард сўмга, рентабеллик даражаси қарийб 22 процентга етди. Об-ҳаво шароитлари жиҳатидан бирмунча мураккаброқ келган 1984 йил якунларига кўра бу фойда салкам 20 миллиард сўмни, ишлаб чиқариш рентабеллиги 18 процентни ташкил қилди.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштиришнинг кўпайиши озиқ-овқат маҳсулотларини аҳоли жон бошига истеъмол қилишга ҳам таъсир этди. Бу йил аҳоли жон бошига гўшт ва балиқ истеъмол қилиш 78 килограммни, шу жумладан балиқ истеъмол қилиш 17,7 килограммни, сут истеъмол қилиш 318 килограммни, тухум истеъмол қилиш 260 донани, нон истеъмол қилиш 134 килограммни, картошка истеъмол қилиш 110, сабзавот ва полиз маҳсулотлари истеъмол қилиш 106, мева ва резавор мева истеъмол қилиш 46, қанд-шакар истеъмол қилиш салкам 45 килограммни ташкил этади.

Буни қандай баҳолаш мумкин? Биз озиқ-овқатнинг умумий калориялилиги жиҳатидан дунёдаги энг ривожланган мамлакатлар даражасида турибмиз. Гўшт ва мевани аҳоли жон бошига истеъмол қилиш бизда ҳозирча айрим мамлакатлардаги даражадан пастроқ, белгиланган оқилона овқатланиш нормаларидан бир мунча озроқ. Шу нуқтаи назардан гўшт етиштириш Озиқ-овқат программасини бажаришдаги энг тиғиз жой бўлиб турибди. Бу соҳада биз орқада қоляпмиз.

Бошқа маҳсулотлар — сут, тухум, балиқ, қанд-шакар, сабзавот, картошкага келганда — уларни жон бошига истеъмол қилиш даражаси кўпгина мамлакатлардагига қараганда кам эмас, баъзи маҳсулотлар жиҳатидан юқорироқдир. Бу даража Озиқ-овқат программасининг режаларига баравар лашди ёки яқинлашиб қолди. Аҳолининг нон ва нон-булка маҳсулотлари хилларига бўлган эҳтиёжи таъминланмоқда.

Шундай бўлса ҳам аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш проблемаси ҳозирча тўла-тўкис ҳал этилгани йўқ. Бу маҳсулотлардан баъзиларига бўлган талаб таклиф қилинганидан ошиб кетмоқда. Бунинг сабаби шуки, бизда пул даромадлари озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришдан кўра тезроқ ошди. Айни вақтда асосий озиқ-овқат маҳсулотларини етиштириш чиқимлари гарчи кўпайиб бораётган бўлса ҳам, аммо уларга белгиланган давлат нархлари йигирма йил мобайнида деярли барқарор бўлиб турибди. Масалан, бизда гўшт магазинларда чиқимга нисбатан икки-уч баравар арзон нархда сотилмоқда. Ҳозир бу тафовут давлат дотацияси ҳисобига қопланмоқда, гўштнинг ўзи учун берилаётган дотация йилига қарийб 20 миллиард сўмни ташкил этмоқда. Бу катта пул экани кўриниб турибди.

Мамлакатимизда асосий озиқ-овқат маҳсулотларидан аҳолининг ҳамма табақалари бемалол баҳраманд бўлаётганлиги — бизнинг катта ютуғимиздир. Бироқ, шуни айтиш билан бирга, кўпгина совет кишиларини ташвишга солаётган гапни ҳам айтмасдан ўтиб бўлмайди. Марказий Комитетга меҳнаткашлардан тобора кўплаб тушаётган хатларда ишчилар ва деҳқонларнинг ғалла ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришга сарфлаётган меҳнатига ҳурматсизлик билан қаралаётганлиги тўғрисидаги масала кўтарилмоқда.

«Нон — ҳаёт манбаи, бизнинг бойлигимиз, Ватаннинг кучи ва қудратидир,— деб ёзадилар Красноярск ўлкасидаги Маганск посёлкасидан Иванов ва Мангалов ўртоқлар. — Кўпинча нон ҳаддан ташқари исроф қилинмоқда. Бу проблема билан ниҳоят жиддийроқ шуғулланиш керак».

Иккинчи хат. «Бизда очлар йўқ,— деб ёзади москвалик ўртоқ Суханова.— Ахлат идишларига бутун-бутун оппоқ нонлар ташланмоқда. Умумий овқатланиш корхоналарининг чиқитлари билан чорвани боқиш мумкин».

Бундай хатлар кўп. Бу борада меҳнат коллективларида ҳам, марказий органларда ҳам ўйлаб кўриладиган ишлар борга ўхшайди. Очиғини айтганда, бу ҳақда ҳар бир оилада ҳам ўйламоқ керак. Нонга, бошқа озиқ-овқат маҳсулотларига муносабатни кескин ўзгартириш — ҳаммамизнинг ишимиз.

Бироқ озиқ-овқат проблемасини ҳал этишдаги бош йўл — партиянинг, бутун халқнинг қишлоқ хўжалигини, умуман агросаноат комплексини янада ривожлантириш соҳасида сабот билан ишлашидан иборат эканлиги мутлақо равшан.

Шу билан бирга, ошиб бораётган моддий-техникавий ва иқтисодий имкониятлардан кўпгина областлар, ўлкалар ва республикаларда ҳали дуруст фойдаланилмаётганлигини кўрсатувчи бир талай мисоллар бор. Даромад манбаларини мўл ҳосилдан ва чорва маҳсулдорлигидан эмас, хўжаликни тежабтерғаб юритишдан эмас, балки бюджетдан маблағ ва банкдан кредит олишдан излаётган ходимлар ҳали ҳам бор.

Ишдаги камчилик ва нуқсонлар қишлоқ хўжалигига ва аввало деҳқончиликка кўпроқ барқарорлик бахш этиш соҳасидаги тадбирларнинг натижадорлигига жиддий таъсир қилди. Бугун шу гапни яна бир бор таъкидлаб ўтмоқчиман: биз об-ҳавони ўзгартира олмаймиз. Йўл битта — конкрет, баъзан мураккаб шароитларда мўл ҳосил олишнинг энг самарали усуллари ва методларини қидириб топмоқ керак. Бу — агросаноат комплексидаги ишимизнинг энг муҳим проблемасидир.

Бу, айниқса, Сибирь ва Урал, Қозоғистон ўлка ва областлари учун ғоят муҳимдир. Деҳқончиликнинг беқарорлиги бу ердаги колхозлар ва совхозлар фаолиятининг натижаларига кучли таъсир қилмоқда. Беш йилликнинг тўрт йили давомида Қозоғистонда маҳсулотнинг кўпгина турлари бўйича план топшириқлари бажарилмади. Давлатга дон сотишда республика катта қарздор бўлиб қолди. Баъзи сифат кўрсаткичлари ёмонлашди, бир қанча районларда далаларнинг ҳосилдорлиги, чорвачиликнинг маҳсулдорлиги пасайди.

Сўнгги йилларда РСФСРнинг Урал ва Сибирдаги кўпгина областларида дон етиштириш ва давлатга сотиш планлари мунтазам бажарилмаётир. Олтой ва Красноярск ўлкаларининг, Новосибирск, Оренбург, Курган, Челябинск областларининг колхоз ва совхозлари дон сотиш юзасидан тўрт йил ичида катта қарздор бўлиб қолдилар. Улар анчагина миқдордаги сут ва гўштни етказиб беролмадилар.

Дон етиштириш ва харид қилиш планларининг барбод этилиши мамлакат эҳтиёжларини қондиришда қийинчилик туғдирмоқда. Бу эса бизни донни четдан сотиб олишимизга, анчагина валюта ресурсларини сарфлашимизга мажбур қилмоқда. Биз эҳтиёжларимизни тўла қондириш учун дон етиштиришни тағин ҳам кўпайтириш вазифасини қўймоқдамиз. Мамлакат ғаллакор республикалари, ўлкалари ва областларининг колхоз ва совхозлари, партия, совет, хўжалик органлари ўз амалий ишларида ана шуни ҳисобга олишлари керак.

Конкрет нуқтаи назардан қараганда, бу нимани билдиради? Агар, энг муҳими тўғрисида гапирадиган бўлсак, об-ҳаво ҳар қандай ноқулай келган шароитда ҳам мамлакат камида 200 миллион тонна, нормал шароитларда эса 250 миллион тонна ва ундан ҳам кўпроқ дон олишга эришиши керак. Мен буни деҳқончилигимизнинг яқин йиллардаги стратегик вазифаси, деб айтган бўлур эдим!

Лекин дон проблемаси — бу донни йиғиштириб олишни кўпайтиришгина эмас, балки ундан оқилона фойдаланиш ҳамдир. Биз ем-хашак етиштиришдаги нуқсонларимизни дондан ем учун кўп миқдорда фойдаланиш билан қоплай олмаймиз. Бу номақбул, йўл қўйиб бўлмайдиган практикадир. Кўпгина районларда эса бундай практика илдиз олиб кетган. Проблеманинг ғоят муҳимлигини англаб етиб, уни ҳал қилиш йўлларини излаш лозим. Бу соҳада сабоқдан маълум хулоса чиқариб олинди: 1983—84 йилларда хашак ва ширали озуқа тайёрлаш планлари бажарилибгина қолмай, балки ошириб адо этилди. Бу эса концентрациялашган озуқани кам ҳажмда сарфлаган ҳолда чорвачилик маҳсулотларини етиштиришда янада юксак натижаларга эришишни таъминлаш учун шароит яратди. Шу боисдан колхоз ва совхозларда ем-хашак етиштириш билан худди дон етиштириш сингари шуғулланиш лозим. Бундан кам ҳам бўлмасин ва ёмон ҳам бўлмасин — бу тарозининг икки палласидир. Колхоз ва совхозларда фаннинг ҳозирги ютуқларидан ва тўпланган тажрибадан фойдаланиш асосида озуқабоп экинлар ҳосили учун, ем-хашак сифатини яхшилаш учун курашиш лозим.

Мен ҳатто сифат проблемаси биз учун биринчи ўринга қўйилиши керак, деб айтган бўлардим. Контрол тадқиқотлар шуни кўрсатмоқдаки, мамлакатнинг кўпгина регионларида ем-хашак сифати пастлиги сабабли 20 процентдан 30 процентгача тўйимли моддалар исроф бўлмоқда. Бир қанча жойларда озуқа оқсили тақчиллигини тугатиш юзасидан суст иш олиб борилаётганлиги натижасида ем учун дон ортиқча сарфланиб юборилмоқда. Кўпгина хўжаликларда буни англаб етиб, оқсил проблемасини ҳал этишга актив киришдилар, бошқалар эса давлат ресурсларидан ёрдам олишга кўз тикмоқдалар. Оқсил проблемасини ҳал этаётганларни қўллаб-қувватлаш, бошқаларнинг тайёрга айёр бўлиш кайфиятларини қатъий қоралаш лозим.

Янги беш йиллик планлари тузилаётган ҳозирги пайтда ҳар бир колхоз ва совхозда, ҳар бир районда, барча областлар, ўлкалар ва республикаларда гўшт ресурсларини кўпайтириш билан боғлиқ бўлган проблемаларни пухта ўйлашлари муҳимдир. Бу ғоят муҳим вазифадир. Ўн биринчи беш йилликнинг тугалловчи йилида гўшт етиштириш 1980 йилга нисбатан сўйилган вазнда 2 миллион тонна кўпайиши кўзда тутилмоқда. Озиқ-овқат программаси кўрсаткичларига етиб олиш учун ўн иккинчи беш йилликда биз уни икки баравар кўпайтиришимиз лозим.

Умуман, дон, ем-хашак, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар етиштириш вазифалари келгуси беш йилликда олдимизда жиддий ишлар турганлигидан далолат бермоқда. Агросаноат комплексининг барча ходимлари, аввало бизнинг раҳбар кадрларимиз буни яхши эсда тутишлари керак.

Белгиланган марраға қандай эришиш мумкин, бунинг учун бизда зарур шарт-шароитлар борми, деган савол туғилади. Баландпарвоз гап қилмай, ана шу саволга очиқ жавоб қайтарадиган бўлсак, Марказий Комитет номидан шуни равшан айтмоқчиманки, эндиликда бизда ана шундай имкониятлар ва ана шундай шароитлар мавжуддир. Минглаб колхоз ва совхозларнинг, бир қанча ўлкалар ва областларнинг Марказий Комитет май Пленумидан сўнгги йиллардаги ишлари бизда ана шунга ишонч ҳосил қилмоқда.

Ҳозирги вақтда олдимизда қишлоқ хўжалиги, умуман агросаноат комплекси ихтиёридаги ҳамма нарсалар юқори самара беришини таъминлашдек, биринчи даражали вазифа турибди. Қишлоқда фонд самарадорлиги даражаси пастлигича қолмоқда. Курган областида колхоз ва совхозларнинг ишлаб чиқариш фондлари Марказий Комитет май Пленумидан кейинги икки йил ичида қарийб 13 процент кўпайди, ялпи маҳсулот ҳажми эса 12 процент камайиб кетди. Кустанай областида ҳам аҳвол ана шундай, бу ерда шу вақт ичида асосий ишлаб чиқариш фондлари 14 процент кўпайди, маҳсулот етиштириш эса камайиб кетди. Россия Федерацияси, Украина, Қозоғистон, Ўзбекистоннинг бошқа бир қанча областларида ҳам фонд билан таъминланиш даражаси сезиларли ошгани ҳолда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ҳажми камайиб кетишига йўл қўйилди.

Қишлоқда олдимизда турган амалий вазифаларнинг бутун занжирини ҳал этиш учун лозим бўлган асосий бўғин — бу колхоз, совхоз, агросаноат комплекси барча корхоналарида ишлаб чиқаришни ҳамда ходимларнинг меҳнатини ташкил этиш, юксак унум билан самарали ишлашнинг мавжуд тажрибасидан кенг фойдаланишдир. Бунда ҳамма нарса қўшимча капитал маблағга эмас, балки раҳбар кадрларнинг партия, совет ва хўжалик органларининг фаолиятига боғлиқдир.

Баъзи амалий масалалар хусусида батафсилроқ тўхталиб ўтишни истар эдим.

Биринчидан — янги илғор технологияларга, моддий ресурслардан фойдаланишнинг тағин ҳам самаралироқ формаларига дадилроқ ўтиш, моддий ресурсларни энг аввало улар энг кўп самара берадиган йўналишларга жамлаш керак. Биз келгуси беш йиллик давомида интенсив технология асосида донли экинлар етиштиришга алоҳида эътибор бермоғимиз керак.

Бу йил деярли 17 миллион гектар майдонда буғдой ва дон учун экилган маккажўхорининг деярли ҳаммаси интенсив технология асосида етиштирилмоқда. Об-ҳаво инжиқликларига қарамай, бу ерда мўл ҳосил етиштирилмоқда. Қишлоқ хўжалиги министрлиги ва ВАСХНИЛ маълумотларига қараганда, хўжаликлар катта-катта майдонларда гектаридан 40—50 центнердан — оддий технологиядагига нисбатан 15-20 центнер кўп дон олмоқдалар.

Янги технологиялар тобора мустаҳкам ўрин олмоқда. Жойлардан тушган таклифларга мувофиқ 1986 йил ҳосили учун 31 миллион гектардан кўпроқ майдонда донли экинлар, жумладан, деярли 4 миллион гектар майдонда маккажўхори интенсив технология асосида етиштирилади. Олдинги яхши технологиялар мавжудлигини ҳисобга олиб, биз яқин келажакда шундай технологияларни камида 60 миллион гектар майдонда қўлланишни кўзламоқдамиз. Гарантияланган юқори ҳосил олиш, барқарор дон етиштириш учун ўғит, техника, бошқа ресурсларни аввало шу жойларга жамлаш керак.

Лекин гап фақат шундагина эмас. Бугун биз олимлар билан қисқа учрашув ўтказдик. Ана шу суҳбатга якун ясаб, қуйидагиларни айтиш мумкин: ҳозирги босқичда далаларда технология интизомига риоя этиш энг муҳим масаладир. Қишлоқ хўжалигида ҳам худди, масалан, пўлат ёки чўян эритиш вақтидаги каби технология интизоми зарур. Пўлат эритиш вақтида озгина хато қилсанг ҳам металлнинг сифати бошқача бўлади. Биз далаларда ишнинг худди ана шундай босқичига етиб келдик. Интенсив технологияни қўлланиб, мумкин қадар кўпроқ самара олиш учун малакали кадрларга эга бўлишимиз лозим. Биз ҳамма жойда ҳам кадрларнинг яхши профессионал тайёргарлигига эришганмиз, деб айта олмаймиз.

Бизда кўплар ўзибўларчилик билан ишлашга ўрганиб қолишган: экин экишади, нима униб чиқса шуни ўриб олишади. Ҳамма иш шундан иборат. Интенсив технология жорий этилганда, бундай ишлаб бўлмайди. Экинларни парваришлаш вақтида деҳқон нозик жиҳатларни ҳисобга олиб, билимдонлик билан ишлаши керак. Шу сабабли кадрларни ўқитиш лозим, чуқур билим бўлмаса иш юришмайди. Муттасил юқори ҳосил олишнинг энг пухта йўли ана шундан иборат, ўртоқлар. Умумий кўрсатмалар бериш ва шиорларнинг вақти ўтиб кетди. Партия комитетлари жуда катта аҳамиятга эга бўлган бу ишни ўзларининг доимий назоратларига олишлари, фан ва илғор практикага таяниб, интенсив технологияни ишлаб чиқаришга мумкин қадар кўпроқ жорий этишлари керак.

Иккинчидан, кўп жойларда деҳқончиликнинг илмий асосланган системаларидан ҳамон суст фойдаланилмоқда. Бундай системалар ҳозирги вақтда ҳар бир зона учун, аслини олганда ҳар бир хўжалик учун ишлаб чиқилган. Бу ер унумдорлигини оширишнинг муҳим омилидир. Бунда шуни ҳам ёдда тутиш керакки, деҳқончилик системасининг ҳар қандай элементини менсимаслик ҳосил учун курашнинг бутун циклини бузади, ҳатто меҳнат ва маблағ сарфларини зое кетказади. Шудгор қилиб, дам бериб қўйилган ер тўғрисида алоҳида тўхталмоқчиман. Аниқроқ қилиб айтганда, ерга дам бериш масаласига муносабат ҳақида гапирмоқчиман. Эслаб кўринг-а, бир неча йил муқаддам ерга дам бериш зарурлиги ёки зарур эмаслиги, ҳақида ўткир баҳс борган эди. Пировардида, бу баҳсда илм-фан ҳамда илм-фан маълумотларига таянувчи нуқтаи назар ғолиб чиқди. Ҳозир бизда салкам 22 миллион гектар ерга дам беріляпти. Қозоғистон, Сибирь ва Уралнинг асосий ғаллакор районларида шудгорланадиган майдонларнинг 15-20 процентига дам бериб қўйилган.

Терентий Семенович Мальцев ҳозир шу ерда ўтирибди. У киши кези келганда, ҳамиша менга ерга дам беришни эслатар ва бу ишни охирига етказиш керак дер эди: Сибирь ва Қозоғистоннинг қўриқ ерлари шароитида дам берилган ерлар 20 процентдан кам бўлса, бу ишнинг бўлмагани яхши.

Биз ё шундай даражага чиқиб олдик, ёки унга яқинлашиб қолдик. Аммо бунинг натижалари жуда хилма-хил бўляпти, улар ўйлаб кўришни талаб қилади. Қурғоқчилик йилларида яхши тайёрланган ва тўғри ишлов берилиб, дам олдирилган ерлар дам берилмаган ерларга нисбатан икки-уч баравар юқори ҳосилни таъминлаётганлиги тўғрисида кўплаб мисол келтириш мумкин. Оғир келган йилларда бу айниқса кўзга ташланмоқда. Бу ерда дон сифати ҳам бошқа далалардагига нисбатан яхшироқ. Лекин ҳамма жойда ҳам иш ана шундай эмас. Омск, Саратов, Оренбург, Целиноград, Олтой ўлкаси каби йирик ғаллакор областларда ҳам дам берилган ерларнинг кенгайтирилиши ҳали ҳозиргача ялпи дон ҳосили етарли кўпайишини таъминламаяпти.

Бунинг сабаби нимада? Сабаби шундаки, ер дам беришга ажратиб қўйилди-ю, у ерда чинакам иш олиб борилмади. Бу янги масала эмас, биз бу ҳақда кўп марта гапирганмиз. Баъзи ҳолларда ерга вақтида дам берилмайди, бошқа жойларда унга ишлов берилмай, ерни ўт босиб кетади. Бизнинг район ва область агросаноат бирлашмаларимиз қаёққа қараяпти, мутахассисларимиз, зонал илмий тадқиқот институтларимиз қаёққа қараяпти? Энг муҳими эса, ўртоқлар, агроном бу аҳволга қандай қилиб хотиржам қараб туриши мумкин? Ер — дала мутахассиси, қонуншуноси бўлган агрономнинг жонажон иши, шон-шараф ва виждон ишидир!

Учинчидан, мамлакатимизнинг кескин континентал иқлими, қурғоқчилик тез-тез такрорланадиган конкрет шароитларида мелиорацияланган ерлар, аввало суғориладиган ерлар бўлмаса, барқарор қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини таъминлаш мумкин эмаслиги ҳаммамиз учун равшан.

Биз қишлоқ хўжалигини мелиорациялашнинг улкан программасини амалга ошира бориб, катта йўлни босиб ўтдик. Мелиорациялаш ишлари кўлами ҳозир ишлаб чиқилган ва қабул қилинган планлар асосида бундан кейин ҳам кенгайтирилаверади. Бизнинг бу қатъий йўлимиз КПСС Марказий Комитетининг ўтган йилги октябрь Пленумида яна бир бор тасдиқланди.

Шунга қарамай, ҳозирги пайтда биринчи навбатдаги вазифа — мелиорацияланган майдонларни кенгайтириш эмас, балки улардан самарали фойдаланишни таъминлашдан иборат. Ана шу ерлардан олинаётган ҳосил мелиорациялаш учун сарфлаган харажатларимизга ҳам, мелиорация жиҳатидан яхшиланган ерларимиз имкониятларига ҳам мос келмаяпти. Қишлоқ хўжалиги, Мелиорация ва сув хўжалиги министрликлари, ВАСХНИЛ аслини олганда бу кўнгилсиз ҳолларни фақат қайд этишяпти, холос. Бу масалалар хусусидаги кўрсатмалар етарлидир, бироқ юқорида номлари тилга олинган ташкилотларнинг раҳбарлари партия Марказий Комитети ва ҳукумат қарорларини бажариш учун партиявий масъулият билан иш олиб бормадилар.

Баъзан суғориладиган ер бўлса бас, ҳосил ўзи битаверади, деган мулоҳазаларни эшитиш мумкин. Биласизми, бу ашаддий экстенсивчилар мулоҳазасини эслатади. Ҳамма жойда йўл қўйиб бўлса ҳам, суғориладиган ерлардан фойдаланиш масалаларида ўзибўларчиликка йўл қўйиб бўлмайди. Биринчи навбатда суғориладиган ва мелиорацияланган ерларда экинларни интенсив технология асосида парваришлашни таъминлаш лозим. Мелиорацияланган ерлар ҳолатини тубдан яхшилаш учун кечиктириб бўлмайдиган тадбирлар тўғрисида ҳам жон куйдириш лозим. Ажратилаётган капитал маблағларни биринчи навбатда худди шундай жойларга йўналтириш керак. КПСС Марказий Комитети билан ҳукуматнинг талаби ана шундайдир ва бу талаб оғишмай бажарилиши лозим.

Тўртинчидан, чорвачилик проблемалари тўғрисида гапирадиган бўлсак, муайян куч-ғайрат сарфланганига қарамай, фан-техника тараққиёти бу тармоққа ҳали тўла кириб келган эмаслигини эътироф этмоқ керак. Кўпгина раҳбар ходимлар, мутахассислар, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни кўпайтириш проблемаларини ҳамон экстенсив омиллар ҳисобига ҳал қилишга уринмоқдалар.

Бир неча йил муқаддам биз чорва моллар сонини кўпайтиришни эмас, балки молларни сифат жиҳатидан яхшилаш ва маҳсулдорлигини оширишни асосий йўналиш деб олға сурганимизда, буни кўп одамлар яхши тушуниб етмадилар ва ҳатто ижирғаниб қўйдилар. Лекин бундай ёндашиш ўзини тўла оқлаётганлигини ҳаёт исботлади. Бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас. Илғор хўжаликларнинг тажрибаси буни исботлади. Кейинги икки-уч йил ичида мамлакатда сигир ва бошқа чорва моллар туёғи аслида кўпаймаган, сигирлар ҳатто бирмунча камайган бир пайтда чорвачилик маҳсулоти етиштириш ва тайёрлаш гарчи тубдан бўлмаса ҳам, аммо муттасил ортиб борди.

Биз бундан буён ҳам асосий диққат-эътиборни чорва туёғини кўпайтиришга эмас, балки маҳсулот етиштиришнинг интенсив методларини қатъият билан жорий этишга қаратишимиз керак, чунки чорва туёғини кўпайтириш янги фермалар қуришга ва ходимларга кўплаб чиқим қилинишини талаб этади. Эҳтимол, ем-хашак етиштириш илдам суръатлар билан кўпайтирилган тақдирда, чорва туёғини ҳам кўпайтириш керак бўлган районлар ва ҳатто областлар ҳам бордир. Аммо асосий диққат-эътиборни чорвачиликни интенсивлашга қаратиш лозим.

Агар гўштга топшириладиган ҳар бир қорамолнинг вазни лоақал 50 килограмм оширилса, биз чорва туёғини кўпайтирмай туриб, тирик вазнда бир ярим миллион тонна гўштни қўшимча равишда олишимиз мумкин бўлади. Чорва туёғини кўпайтириш ҳисобига етиштирилган қўшимча гўштдан кўра бундай қилиш анча арзон ва тежамли бўлади. Акс ҳолда чорва туёғини қарийб 5 миллион бош кўпайтириш талаб қилинган бўлур эди.

Сут чорвачилигига ҳам ёндашишни ўзгартириш керак. Селекция-наслчилик иши, янги технологиялар, молларни баланслаб боқиш туфайли очиладиган имкониятларни рўёбга чиқариш учун активроқ киришмоқ керак. Булар — юксак маҳсулдорликнинг энг асосий таркибий қисмларидир. Агар биз ҳозир мавжуд сигирларнинг ҳар биридан ўрта ҳисобда уч минг килограмм сут оладиган бўлсак, сутни қаерга қўйишни билмай қолар эдик.

Чорвачиликни интенсивлаш, мол ва парранда маҳсулдорлигини ошириш Сибирь областлари ва ўлкалари ҳамда Қозоғистон учун актуалдир. Мана шунга зўр эътибор берилиши лозим.

Сўнгра М. С. Горбачев қишлоқ хўжалик маҳсулотини асраш ва қайта ишлаш проблемасига тўхталиб, уни ўн иккинчи беш йиллик учун энг муҳим вазифа деб таърифлади. Шу муносабат билан у қишлоқ хўжалик маҳсулотларини асраш ва қайта ишлашнинг моддий-техникавий базаси яратилиши учун масъул бўлган марказий идораларни ҳам, бу вазифани ҳал қилиш ресурсларини қидириши лозим бўлган маҳаллий партия ва совет органларини ҳам танқид қилиб, агросаноат комплексининг учинчи соҳаси тармоқларини, айниқса озиқ-овқат машинасозлигини илдамроқ ривожлантиришни таъминлаш зарурлигини таъкидлади.

Бу масалани ҳал этишда бошқа министрликлар ҳам қатнашишлари керак. Маҳаллий партия ва совет органлари мана шу энг муҳим давлат вазифасини амалга оширишга зўр беришлари ҳамда озиқ-овқат, гўшт ва сут саноати корхоналарини, сабзавот базаларини модернизациялаш ва реконструкция қилиш, совитиш ускуналарини ишлаб чиқариш ва монтаж қилиш соҳасида жойларда конкрет қандай ишлар қилиш лозим ва мумкин эканлигини аниқлашлари керак.

Суҳбатдан фойдаланиб, тўла-тўкис сизларга боғлиқ бўлган масалалар борлигини уқтириб ўтмоқчиман, ўртоқлар. Жуда катта саноат потенциалига, ўнлаб қурилиш трестларига эга бўлган катта-катта шаҳарлар, область ва ўлка марказларида мева-сабзавот маҳсулотларини асраш ва реализация қилиш учун зарур қувватларни вужудга келтириш наҳотки проблема бўлса? Менга айтишларича, Целиноградда дала-магазин цикли яхши йўлга қўйилган. Бу — катта иш. Бундай қилинмаган жойларда эса қийинчиликлардан эмас, балки муҳим ишга бепарволик билан қаралаётганидан ўнғайсизликлар келиб чиқмоқда. Буни бошқача баҳолаб бўлмайди, чунки гап одамларнинг кундалик эҳтиёжлари ҳақида, халқнинг моддий фаровонлигини ошириш тўғрисида бормоқда.

Қурилиш министрликлари саноатнинг озиқ-овқат тармоқларидаги объектларни қуриш ва реконструкция қилишни орқага сурмасликларига эътиборни қаратмоқчиман. Қурувчилар бугунги гаплардан хулоса чиқариб оладилар, деб умид қиламиз.

Яна бир масала. Биз қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида ва у билан боғлиқ бўлган тармоқларда ўтказаётган технологик ва ташкилий қайта қуришлар илмий тадқиқот муассасаларимизнинг имкониятларини рўёбга чиқаришга ҳам янгича ёндашишни талаб қилади. Қишлоқ хўжалик фани бир талай иш қилди ва қилмоқда, албатта. Бу иш ҳаммага маълум. Аммо биз бугун эришилган натижалар билан қаноатлана олмаймиз.

Марказий Комитет фаннинг ўзини интенсивлаш вазифасини қўймоқда. Гап уни қишлоқдаги тараққиётни жадаллаштиришнинг ҳақиқий катализаторига айлантириш тўғрисида бормоқда. Бу соҳадаги асосий иш илмий тадқиқотларнинг даражаси ва натижадорлигини биринчи галда тубдан оширишга боғлиқ.

Ҳозир биз шундай босқичда яшаб турибмизки, энди фан-техника тараққиётининг, биология ва биотехнология актуал проблемаларига оид фундаментал ишларнинг энг муҳим соҳаларига янада асосли равишда киришиш лозим. Яқинда бу масала Сиёсий бюрода муҳокама этилиб, муфассал қарор қабул қилинди. Бу соҳадаги ютуқлар энг муҳим биология жараёнларининг интенсивлигини кескин ошириши мумкинлигини олимларнинг ишлари кўрсатиб турибди.

Фандаги илғор йўналишлар, замонавий методологик ва методик ёндашишлар селекция иши учун катта имкониятлар очмоқда. Генетика ва ҳужайра инженериясини қўлланиш деҳқончиликда касалликларга чидамли, қурғоқчиликка ва совуққа юксак даражада бардош берадиган, ҳар бир регионнинг табиий шароитларига мослашган навлар яратилишини анча тезлаштириши мумкин. Бу гап чорва ва паррандалнинг янги, янада маҳсулдор зотларини етиштиришга ҳам тааллуқлидир.

Ҳозир қишлоқ хўжалигини илмий таъминлаш проблемалари шу даражага етиб бордики, улар илм-фаннинг турли соҳалари олимларининг кенг иштирокини талаб қилади. Бу ўринда мен СССР Фанлар академиясига мурожаат этиб, унинг ВАСХНИЛ ва агросаноат соҳасидаги бошқа илмий муассасалар билан ҳамкорликни янада кенгайтиришини илтимос қилмоқчиман. Фундаментал фанни агросаноат комплексининг илмий муассасалари билан янада яқиндан бирлаштириш замирида аграр фаннинг савиясини ошириш ва унинг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига таъсири самарадорлигини кучайтиришнинг катта резерви яшириниб ётибди.

Тадқиқотчиларнинг ютуқларини практикага жорий этиш тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилиш лозим. Бу ишнинг шакллари ҳар хил бўлиши мумкин. Бироқ илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси бу шакллар орасида энг оқилона шакл эканини тажриба кўрсатди. Бу нарса кўп йиллик тажрибада синаб кўрилди ва исботланди.

Биз ҳаммамиз агросаноат комплекси соҳасидаги вазифаларни тезроқ амалга ошириш зарурлигини жуда яхши тушуниб турибмиз, деди сўзини давом эттириб М. С. Горбачев. Бунинг учун зўр ташкилотчилик ва сиёсий иш талаб қилинишини ҳам ҳаммамиз яхши тушуниб турганлигимизга шубҳа қилмаймиз. Апрель Пленумининг қарорлари, КПСС Марказий Комитетида фан-техника тараққиёти проблемалари юзасидан ўтказилган кенгаш материаллари ва партиянинг бошқа ҳужжатлари бу ишни қандай қилиб натижалироқ ўтказиш керак, деган саволга жавоб беради. Шу ҳужжатларда баён этилган ғоялар, йўл-йўриқлар ва хулосаларни сабот ва изчиллик билан турмушга татбиқ этиш керак.

Мамлакатнинг аграр секторида ташаббускорлик билан ишлаш лозим. Бу гап барча кадрларга — партия, совет, хўжалик, касаба союз кадрларига тегишлидир. Бу гап партиянинг барча бўғинларига тааллуқлидир.

Партия ташкилотларининг чуқур ўйлаб ташаббускорлик билан қиладиган иши ишлаб чиқаришнинг таг заминида яшириниб ётган резервларни кўтариш, қишлоқда барпо этилган ишлаб чиқариш-иқтисодий имкониятларининг ва кадрлар имкониятларининг юксак самарадорлигини таъминлашга йўл очади. Ҳозир айнан шу нарсага асосий эътиборни қаратмоқ керак. Шу муносабат билан қишлоқ район партия комитетларимизнинг роли ҳақида гапирмоқчиман. Ҳозир улар 3200 тага етди. Улар 49 мингтадан кўпроқ колхоз, совхоз партия ташкилотини бирлаштиради. Ҳозир қишлоқда олти ярим миллион коммунист бор. Бу — партиямиз составининг учдан бир қисмидан кўпроғи демакдир. Бундай куч билан, бундай авангард билан ҳам ишлаб чиқариш соҳасида, ҳам социал соҳада чинакам буюк ишлар қилиш мумкин. Партия Марказий Комитети партиямизнинг мана шу жуда муҳим бўғини фаолиятини юксак қадрлайди, партия комитетларининг партия сиёсий йўлини амалга оширишга ва жумладан Озиқ-овқат программасини бажаришга қўшаётган ҳиссасини қадрлайди.

Шу билан бирга баъзи бир мулоҳазаларни ҳам айтиш зарурати бор. Марказий Комитетнинг бўлимлари бир қанча область партия ташкилотларининг фаолиятини ўрганганида кўпгина район партия комитетлари ўз ишларини суст қайта қураётганликлари, баъзан партия комитети — сиёсий раҳбарлик органи эканини унутиб қўяётганликлари маълум бўлди.

Айрим райкомлар нотўғри услубга чалғиб кетмоқдалар. Баъзан партия комитетининг иш формалари ва методларини хўжалик органининг иш формалари ва методларидан фарқ қилиш қийин. Ҳамма жойда ҳам идеология ишининг савиясини оширишга эътибор берилмоқда, деб бўлмайди.

Кадрлар билан ишлаш — қишлоқ райкоми учун муҳим масала. Колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари — чиндан ҳам кадрларимизнинг олтин фондидир. Ҳар бир районда, ҳар бир область, ўлка, республикада хўжалик раҳбарлари кадрларнинг барқарор корпуси вужудга келиб, мустаҳкамланиши учун раислар ва директорларнинг оғир ишини юксак қадрлаш ва бу ишнинг обрўсини ошириш керак.

Пировардида М. С. Горбачев бундай деди:

Партиянинг навбатдаги съезди арафасида, янги беш йиллик бўсағасида бундай гурунг — кенгашнинг ўтказилиши мана шу йирик қишлоқ хўжалик регионы учунгина эмас, бутун мамлакат, бутун халқимиз учун алоҳида аҳамиятга эгадир. Бу йил Қозоғистонда, Сибирь ва Уралда давлатга дон сотиш планларини муваффақиятли уддалаш ва мамлакатнинг озиқ-овқат ресурсларига салмоқли ҳисса қўшиш учун ҳамма шарт-шароитлар бор. Бу — партиянинг навбатдаги XXVII съездига яхши совға бўлади. **(Давомли қарсаклар).**

Шундай одамлар бор бўлсин

Жонкуяр

...Эндигина ишдан келган Насиба опа қўнғироқ жиринглаганини эшитиб, ташқарига чиқди:

—Кечирасиз Насиба опа, тўсатдан ўғлимнинг тоби қочиб қолди, —эшик олдида ёшгина бир аёл турарди.

—Ҳозир, ҳозир,—деганча Насиба опа чаққонлик билан ичкаридан фонендоскопини олиб, аёлга эргашди.

Онанинг ташвишланганича бор экан. Беморнинг ҳарорати юқори бўлиб, тез-тез нафас оларди. Н. Ёқубова боланинг кўкрагини эшитиб кўргач, зудлик билан «Тез ёрдам» чақириш кераклигини айтди. «Тез ёрдам» етиб келгач, ўз тахминларини айтиб, беморни касалхонага олиб кетгач уйига қайтди. Ўз вақтида кўрсатилган ёрдам туфайли бемор бола тезда тузалиб кетди.

...Шифокорлик касбига Насиба жуда эрта ҳавас қўйди. У ҳам оқ халатли кишилар сингари одамлар соғлиғини муҳофаза қилишга аҳд қилди. Шу боисдан ўрта мактабни тугаллагач, ҳеч иккиланмай ҳужжатларини Тошкент Давлат медицина институтининг педиатрия факультетига топширди. 1960 йилда институтни тугатган ёш врачни Тошкент шаҳридаги 15-болалар касалхонасига қарашли 7-болалар поликлиникасига ишга юборишди. Бу ерда ёш шифокорга тажрибали болалар врачи, жонкуяр мураббий Лидия Степанова Атемасова устозлик қилди. У беморлар билан мулоқотда бўлар экан, уларни тез кун ичида соғайиб кетишлари учун бутун билим ва маҳоратини аямади. Унинг қўлида даво топган беморлар ўз халоскорларидан бир умр миннатдор бўлишарди.

Ҳозирги кунда тажрибали шифокор Октябрь районидаги 18-поликлиникада ўз касбини эъзозлаб келмоқда. Оқтепа массивидаги 830 нафар боланинг соғлиғи ҳақида жон куйдираётган врач Насиба Ёқубова ўз қарамоғидаги беморлардан маслаҳатини аямайди. Тез-тез ота-оналар ҳузурида бўлиб, турли хил болалар касалликларининг келиб чиқиши ҳақида суҳбатлар ўтказиб туради. Белгиланган профилактик тадбирлар ўз вақтида ўтказилишига алоҳида эътибор беради.

...Катта ва равон кўчанинг икки томони ям-яшил майсалар, чиройли гуллар билан бурканган. Бири-биридан ширин болалар ўйин-кулги билан машғул. Шу пайт кўча бошида ўрта бўйли, қотмадан келган бир аёл кўринди. Аёлга кўзи тушган бир қизча:

— Доктор опам келаяптилар,—деди. Болалар ўйинни тўхтатишиб, аёлни кута бошлашди.

—Салом, Насиба опа!..—кўчани болаларнинг саломи тутиб кетди.

—Салом, ширинтойлар, — жилмайди аёл, —яхши юрибсизлармиʔ Сен тузук бўлиб қолдингми, Дилдорахон? Эҳтиёт бўлиб ўйнанглар.

Болалар бир овоздан «хўп», деб қолишди. Шунда :«Катта бўлсам, мен ҳам Насиба опамларга ўхшаган доктор бўламан», деди бир қизча ҳавас билан аёлнинг ортидан.

О. ҲУСАНОВА.

Ҳурматли редакция! Назла касаллиги қандай пайдо бўлади, унинг кўзга таъсири борми! Шу ҳақда маълумот ўқишни истардик.

М. БИЛОЛОВ, Х. ЖАЛОЛОВ, «Ташсельмаш» заводи ишчилари.

• ГАЗЕТХОН ИЛТИМОСИ

Назланинг кўзга таъсири

Халқимизда, минг марта эшитгандан бир марта кўрган яхши, деган ибора бор. Одам ҳодисаларни, улардаги рангларни қабул қилишда, узоқ эволюция натижасида вужудга келган, ўз мукаммаллиги билан ақлни ҳайрон қолдирадиган инсон аъзоси — кўз алоҳида аҳамиятга эга. Кўз жуда мураккаб оптик система бўлиб, киши ҳаётида ва организмининг умумий тараққиётида кўзнинг яхши кўриши муҳимдир. Турмушда жуда хилма-хил сабаблар туфайли ана шундай нозик ва аҳамиятли аъзо касалга чалиниши ёки бахтсиз тасодифлар оқибатида шикастланиши мумкин.

Умуман кўзни соғлом сақлаш учун турли касалликлардан асраш ёки кўз касалига чалинганда дарҳол врачга мурожаат қилиш керак.

Назла (глаукома) касаллиги қадим замонлардан маълум бўлиб, биринчи белгиларини грек олими Гиппократ ва Абу Али ибн Сино ёзиб қолдирганлар.

Назла касаллиги улуғ рус олими И. П. Павлов назарияси бўйича, кўз ичидаги қон айланиши процессларидан ташқари, бу хасталик бутун организмга боғлиқ эканини исбот қилиб берди.

Глаукома касаллиги аксарият 35—40 ёшдан кейин бошланади. Глаукоманинг формалари ҳар хил бўлиб, айрим ҳолда соғ кўзда бошланиши мумкин. Соғ кўз, айниқса эрталаб бирдан қаттиқ оғрийди, оғриқ кўпинча бошнинг ярмида (пешона ва чакка суякларида) бўлади. Беморнинг кўнгли айнийди, баъзан қусиши, кўзи хиралашиши, ҳатто кўрмай қолиши ҳам мумкин. Бундан ташқари, беморнинг кўзидан ёш оқади ва кўзини очолмайди. Агар кўз текширилса, унинг қизариб кетганини кўриш мумкин. Бунда кўз соққасининг шох қавати хиралашиб, қорачиғи сабабсиз кенгайган бўлиб, кўз босими кўтарилиб кетади. Бундай ҳолларда тезда врачга мурожаат қилиш керак. Акс ҳолда кўз кўр бўлиб қолади.

Кўпинча назла ёки сув хасталиги аста-секин бошланиши мумкин. Бу вақтда беморда қуйидаги белгилар пайдо бўлади: яъни вақти-вақти билан бош оғрийди, кўзи хиралашиб тезда очилиб кетади. Айниқса эрталаб кўз олдида парда пайдо бўлгандай туюлади. Бемор бош оғриқ дориси ичганда ёки бир оз ухлаб олганда юқоридаги ҳолат ўтиб кетади. Айрим ҳолларда бемор чироққа қараса, чироқ атрофида турли рангдаги ёйсимон доиралар кўринади. Кўзни юмгандан кейин ҳам бу рангли доиралар йўқолмайди.

Глаукоманинг белгилари турли-туман бўлганлиги учун кўпинча уни бир кўришда аниқлаш қийин. Шунинг учун юқорида айтилган белгиларнинг бирортаси содир бўлса, дарҳол кўз врачига бориш керак. Бемор врачга бормаса, кўзнинг кўриш қуввати жуда пасайиб кетади, кўриш майдони қисқаради ва кечқурун қоронғи тушганда бемор йўлни яхши кўриб юролмайди.

Назла касалининг олдини олиш йўлларидан бири — ўз вақтида хасталикни аниқлашдир. Бунинг учун поликлиникаларда кўз кабинетлари мавжуд ва шу кабинетларда 35 ёшдан ошган кишиларда кўз босими ўлчанади. Ҳар бир киши шу кабинетларга кириб кўз босимини ўлчатиши зарур. Бундан ташқари, бу кабинетларда кўзнинг кўриш қуввати, кўриш майдони ҳар томонлама текширилади. Агар хасталик топилса, бемор ҳисобга олинади ва шифохонага юборилади.

Назла хасталиги билан оғриган беморлар кўзига врач маслаҳати билан ҳар доим дори томизиб турилиши лозим. Айрим ҳолларда кўз босими дори-дармон билан нормага тушмаса, операция қилиш лозим бўлади. Бемор оилада, шифохонада маълум тартибда овқатланиши, дам олиши зарур.

Назла касалининг ўткир ҳуруж формасига ўтишига кўпинча спиртли ичимликларни суистеъмол қилиш сабаб бўлади. Чунки ичкилик одамнинг қон босими ошишига олиб келади. Қон босими кўзнинг босими билан боғлиқдир. Хасталик бошланиши билан врачга мурожаат қилиш кўзни асрашнинг асосий гаровидир.

Ҳ. МИРЗАЕВ,
Ўрта Осиё педиатрия медицина институти кўз касалликлари кафедрасининг доценти, медицина фанлари кандидати.

Саломатлик ҳақида суҳбатлар

21-поликлиника шифокорлари беморларга хизмат кўрсатиш маданиятини кун сайин яхшилаб боришмоқда.

СУРАТДА: поликлиника терапевти Р. Оллаёрова чақирув бўйича беморни кўриш учун жўнамоқда.

Д. Аҳмедов фотоси.

Орасталик ҳам одоб

(ЎҚУВЧИЛАР ГИГИЕНАСИ)

Одам организмининг ривожланиш жараёни асосан болалик йилларидан бошланади. Бинобарин, бола саломатлигини сақлаш учун уни ёшликдан бошлаб гигиеник жиҳатдан тарбиялаш, тўғри овқатлантириш ва жисмоний баркамол қилиб ўстириш алоҳида аҳамият касб этади.

Болаларнинг мактаб ёши асосан уч босқичга бўлинади. 7 ва 11 ёшдаги болалар кичик, 12 — 14 ёшдагилар ўрта, 15—18 ёшдаги болалар катта босқичга киришади. Ҳар бир босқичда болалар организми ўзига хос анатомик-физиологик ўзгаришларга эга бўлади.

Биринчи босқичда мактаб болалари тез ўсади. Суяклари, айниқса умуртқа поғонаси катталашиб боради. Бел, қўл ва оёқ мушаклари шаклланиб кучга киради, мия хўжайралари тикланиб, асаб системаси ривожланади. Шартли рефлексларни қабул қилиш хусусиятлари мустаҳкамланиб боради.

Ўрта босқичда бола организми ривожланиб, унинг фикрлаш, эслаб қолиш хусусияти ва жисмоний бардамлиги ортиб боради.

Катта босқичда эса болалар балоғатга етадилар. Уларда жинсий ривожланиш камолотга етади. Бу босқичда бола организми ривожланган қувватга эга бўлади.

Тозалик— саломатлик ва соғлиқ гаровидир. Шахсий гигиена қоидасига амал қилиш учун болалар эрталаб ва кечки овқатланишдан олдин яхшилаб ювинишлари керак. Уларнинг кийимлари енгил, иссиқликни қайтарадиган, ҳаво ўтказадиган бўлиши шарт.

Болаларни ёшликдан чиниқтириш керак. Ана шунда уларнинг организми ташқи ноқулай таъсирларга чидамли бўлади. Лекин чиниқтириш жараёни физиологик ҳодисаларнинг жуда мураккаб ва хилма-хил комплексидан иборатдир. Шунинг учун аввало чиниқтириш қоидаларига риоя қилмоқ зарур. Булар мунтазамлик, чиниқтириш дозасини аста-секин ва изчиллик билан ошира бориш, ҳар бир организмнинг ўзига хос бўлган хусусиятларига эътиборни қаратишдан иборат.

Маълумки, болалар ҳамиша ҳаракатда бўлишади. Ортиқча ҳаракатлар бола организмининг сувга бўлган талабини янада оширади. Лекин болалар сувни қайнаган ва қайнамаганлигига қарамай ичиб кетаверадилар. Тўғри, водопровод сувлари ҳамиша зарарсизлантириб турилади. Аммо оқар ва ҳовуз сувларига доимо чанг ва оқава сувлар тушиб туради. Бу сувлардан истеъмол қилган болалар ич терлама, паратиф, ич буруғи, вирусли гепатит каби касалликларга чалинадилар. Ўлкамизнинг баъзи районларида меъда-ичак хасталикларининг тарқалишига ҳам очиқ сув ҳавзаларидаги ифлосланган сувдан ичиш ва унда чўмилиш сабаб бўлади.

Ўсиб келаётган организмни яхши ривожлантириш, нормал ҳаёт кечириш учун рационал овқатланиш режимига қатъий риоя қилиш муҳим аҳамиятга эга. Мактаб ёшидаги аксарият болалар овқатланиш режимига камдан-кам риоя қиладилар. Улар портфелларига нон ва турли ширинликларни солиб олиб, тўғри келган ерда қўлларини ювмасдан овқатланиб кетаверадилар. Бу ҳам зарарли одатдир.

Болаларни суткада тўрт маҳал овқатлантириш мақсадга мувофиқдир. Лекин овқатланишлар орасидаги вақт ўрта ҳисобда 4 соатдан кам бўлмаслиги зарур. Таомлар оқсил, ёғ, қанд, минерал элементлар ва витаминлардан таркиб топган бўлсин. Болалар тез ҳаракат қилишади. Шунга кўра истеъмол қилинган таом масаллиқлари тезда энергияга айланишини бола организми талаб қилади. Бундай таомлар таркибига қанд моддалари киради. Қанд моддалари қонга тез сўрилиб тирик организмга етарли энергия етказиб беради. Шунинг учун ҳам болалар қанд маҳсулотларига ўч бўладилар. Болаларнинг сиҳат-саломат бўлишларида тишларнинг аҳамияти ҳам бениҳоят катта.

Витаминлар организмда бўлаётган биокимёвий жараёнда воситачилик вазифасини бажаради. Таом таркибида витаминларнинг етишмаслиги болаларни турли хасталикларга чалинтиради.

Чиниқтириш давомида болаларда тана ҳарорати 37 даражага кўтарилса, қуёш ваннаси ва сувда чўмилишни дарҳол тўхтатиш ҳамда врач кўрсатмасига амал қилиш лозим.

Ўлкамизда куз. Мевалар ғарқ пишган палла. Бу даврда болалар ширин-шакар меваларга жуда ўч бўлишади. Меваларни албатта ювиб ейиш керак, ундан кейин асло қайнамаган сув ичмасин. Акс ҳолда ичак хасталиги касалликларига чалиниб қолиш мумкин. Бундай юқумли хасталиклар бола организмини ўсишдан секинлатиб нимжон қилиб қўяди.

Ота-она, тарбиячи ҳамда мактаб ўқитувчилари ҳар доим болаларни озодаликка ўргатишлари, гигиена қоидаларини улар онгига сингдириб боришлари керак. Ана шунда улар ўсиб келаётган ёш авлоднинг сиҳат-саломатлигини мустаҳкамлашда ва уларни коммунизм қурилишида актив иштирок этадиган забардаст кишилар бўлиб етишишларига катта ҳисса қўшган бўладилар.

Р. ХОЛМАТОВ,
Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министрлиги санитария, гигиена ва касб касалликлари илмий-тадқиқот институти директорининг ўринбосари.

Ғалиаскар Камол номидаги Татаристон АССР Давлат академик театрининг Ўзбекистондаги гастроллари

ДИЛ СЎЗЛАРИ

Салкам бир ой Тошкентдаги оперетта театри ва Авиасозлар маданият саройи биноларида давом этган Ғалиаскар Камол номидаги Татаристон АССР Давлат академик театрининг гастроллари муваффақиятли якунланди. Театрнинг ҳар бир спектакли тошкентлик томошабинлар томонидан олқишлар билан кутиб олинди. Минглаб санъат ихлосмандлари спектаклларни мириқиб томоша қилишди. Театр коллективининг республикамиздаги гастроллари ҳам давом этяпти. Улар шу кунларда Фарғона водийси областларида спектакллар намойиш этишяпти. Жамоатчи мухбиримиз Ш. Мирхабибов бир группа тошкентлик мухлислар билан учрашиб уларнинг қардош санъаткорлар маҳорати ҳақидаги фикрларини ёзиб олди.

Зайни ҲУСНИДДИНОВ—Улуғ Ватан уруши ветерани, Қизил Юлдуз ордени кавалери: — Татаристонлик санъаткорларнинг ҳар бир чиқишини диққат билан кузатяпман. Қардошларимиз томонидан намойиш этилаётган спектакллар яхши таассурот қолдиряпти. Айниқса, драматург Тўфон Миннуллиннинг «Мунгли бир садо» ўткир публицистик драмаси асосидаги спектакль менга манзур бўлди. Мен уруш йиллари кўпгина шаҳарларни озод этишда, жумладан Чехословакиядаги жангларда қатнашганман. Собиқ фронтчи бўлганим учун ҳам бу спектакль қалбимга яқин.

Бу асарда татар халқининг жасур ўғлони, оташин шоир, фашистларга қарши толмас курашчи Муса Жалилнинг зулм лагерларидаги ҳаёти тасвирланади. Унинг қийноқларга, азоб-уқубатларга бардош бериши кишини тўлқинлантиради. Бу асар ҳозирги замон кишиларини коммунистик руҳда тарбиялаш, улар онгига интернационализм ғояларини сингдиришда катта роль ўйнаши табиий.

Спектаклда бош ролларни ижро этган СССР халқ артисти, РСФСР ва Татаристон АССР Давлат мукофотларининг лауреати Шавкат Бектемиров, РСФСР халқ артистлари Рашида Зиганшина ва Ринат Тазетдиновлар кўпчиликни қувонтиришди. Мен театр коллективига бундан кейинги ишларида катта муваффақиятлар тилайман.

Вилли АҲМАДЕЕВ — Тошкентдаги А. С. Пушкин номидаги маданият ва истироҳат боғи ходими: — қозонлик дўстларимизнинг Тошкентга ташрифи мени жуда қувонтирди. Мен ўзим ишлайдиган боғда кўпгина маданий тадбирларни ўтказишда қатнашаман, чунончи истироҳат боғида ҳар йили ўтказиладиган «Сабантўй» миллий томошаларини ташкил этишда режиссёрлик қиламан. Шунинг учун ҳам қардошларимиздан режиссёрлик санъати сирларини ўрганяпман.

Театрнинг бош режиссёри, СССР халқ артисти, РСФСР ва Татаристон АССР Давлат мукофотларининг лауреати Марсель Салимжоновдан кўп нарса ўргандим.

Айниқса, машҳур режиссёрнинг Карим Тинчурин асари асосида саҳналаштирилган «Қозон сочиғи» спектакли менда яхши таассурот қолдирди. Бу спектакль бир неча йиллардан бери саҳнадан тушмай келаётир. Ўтган йилнинг бошларида мазкур асар марказий телевидение орқали кўрсатилган эди. Ўшандаёқ режиссёр маҳоратига қойил қолгандим. Ёш санъаткор Алсу Гайнуллина, Дания Нуруллина, Ильдор Хайруллин ўз ролларини моҳирона ижро этишди. Ильдор Юзеевнинг «Ўғлимиз уйланади — биз ажралишамиз» номли пьесаси асосидаги спектакль ҳам менга ёқди.

Маҳзура ЯЛОЛОВА — пенсионер: — Қардошларимиз шу кунгача намойиш этган барча спектаклларни биттасини ҳам қолдирмай томоша қилдим. «Мунгли бир садо», «Қозон сочиғи» спектакллари менга манзур бўлди. Тўфон Миннулиннинг «Оналар ва болалар» пьесаси асосида яратилган саҳна асари ўзининг замонавийлиги билан ажралиб туради. Туғруқхонадаги воқеалар асар мазмунини ташкил этади. Шу авторнинг «Дилафрўзга тўрт ошиқ» асари асосидаги икки пардали комедиясини Муқимий номидаги Ўзбек давлат музикали театри санъаткорлари ижросида ҳам кўрган эдим. Қозонликлар ижросида ҳам бу комедия менга ёқди.

Шуниси қувончлиги, кекса театр коллективи чет эллик классик драматургларнинг асарларига ҳам тез-тез мурожаат этмоқда. Лопе де Веганинг «Муҳаббат можаролари» комедиясига мурожаат қилиниши айни муддао бўлган. Испанияликлар ҳаётидан ҳикоя қилувчи бу спектаклдаги бош ролларни асосан театрнинг ижодкор ёшлари ижро этгани қувончли. Қардошларимиз репертуаридаги «Алдермешлик Алмандар» спектаклини ўтган йили марказий телевидение орқали кўргандим. Ёши тўқсондан ошганига қарамай, ҳали ҳам бардам чол ҳақида ҳикоя қилинади бу комедияда. У кекса бўлса ҳам ёшлардек яшашга интилади. Ҳатто қўшни аёлга севги изҳор қилади. Алмандар ролини ижро этган Шавкат Бектемировга раҳмат. Бу асарнинг саҳналаштирилиши, шубҳасиз, татар дўстларимизнинг катта ютуғидир.

Редактор Ш.О.УБАЙДУЛЛАЕВ

Фойдали маслаҳат

Уй аптечкасида нималар бўлиши керак?

«Иссиқ жон —иситмасиз бўлмайди», дейишади. Бирдан оила аъзоларидан бирор кишининг тоби қочиб, иситмалаб қолиши мумкин, шундай пайтда биринчи ёрдам маъносида уй аптечкасидаги дори-дармонлар ва медицина асбоблари жонга оро кириб, жуда асқотади. Шунинг учун уй аптечкасини саранжом-саришта тутиб, унда қуйидаги нарсалар муҳайё бўлишини таъминлаб қўйиш керак.

Уй аптечкасини салқин, қуруқ ва қоронғироқ жойда, болалар тегмайдиган ҳоли ерда саранжом-саришта сақланг. Агар баъзи дорилар эскириб қолса (ишлатиш муддати этикеткасига ёзилган бўлади) ташлаб юбориш ва ўрнига янгиларини тўлатиб қўйиш лозим.

1. Беш процентли йод настойкаси — 1 флакон.
2. Навшадил (нашатир) спирти — 1 флакон.
3. Борат кислота эритмаси — 10 миллиграмм.
4. Борли вазелин — 25 грамм.
5. Калий перманганат —3 грамм.
6. Бир процентли бриллиант яшили — 10 миллиграмм.
7. Гигроскопик пахта — 25 грамм.
8. Компресс учун сарғиш пахта — 100 грамм.
9. Энли ва энсиз бинтлар —5 дона.
10. Индивидуал пакет— 2 дона.
11. Компресс қоғоз — 2 варақ.
12. Натрий бикорбонат сода — 30 грамм.
13. Аспирин, пирамидон, анальгин — 6 таблеткадан.
14. Оқ стрептоцид (порошок ёки таблетка) — 10 донадан.
15. Валерян настойкаси — 1 флакон.
16. Ханталли қоғоз (горчичник) — 10 дона.
17. Пипетка (кўз ва қулоққа) — 2 дона.
18. Термометр, грелка — 1 тадан (Буларни беморга ҳар гал ишлатганда спирт ёки одеколон билан тозалаш керак).

• Бу—қизиқ

БЕМОРНИ АЛЛАЛАБ...

«Известия» газетасининг шу йил 13 август сонида уйқусизлик ва асабийлик хасталикларига чалинганларни худди гўдаклардек беланчакка солиб тебратиб даволаш тўғрисида хабар босилган эди. Бу усулни дастлаб Мюнхен университети касалхонасининг врачлари қўллаганлар, натижада асаблари изтиробга тушган беморларнинг кўпчилигида қаттиқ ухлашнинг давомийлиги икки мартага узайган.

Тебратиб даволаш усулини бундан минг йил муқаддам табобат илмининг бобокалони Абу Али ибн Сино кашф этган эди. Маълумки, ҳаёт бу —ҳаракат демакдир. Киши ҳаракат қилмаса, унинг аъзоларида дори-дармонларнинг ҳам, еган овқатларининг ҳам ҳазмланиши қийинлашади. Шунинг учун ибн Сино ўзининг 5 томлик «Тиб қонунлари» китобининг жуда кўп жойларида «беморни бадан тарбия қилдириш зарурлигини» таъкидлайди. Шундай касаллар бўладики, улар шол бўлиб қолиб узоқ вақт, ҳатто бир неча йил қимирлай олмай ётиб қоладилар. «Бундайларни беланчакка солиб тебратиш керак», дейди аллома. Сабаби: касал ўзи ҳаракатни адо эта олмаса, уни ташқаридан ҳаракатга келтириш зарурдирки, бундай ташқи ҳаракат касал кишига ором берадиган ва ички аъзоларини чайқатмайдиган, маромли бўлсин. Чунончи, ёш гўдаклар ўзлари юриб, югуриб ҳаракат қилолгунларига қадар уларни бешик ва беланчакча солиб тебратадилар. Бундай усул жамики халқларда бор. Болани қўлда кўтариб ёки елкага опичлаб олиб юриш ҳам унинг учун ташқи ҳаракатдир.

Менинг болалигим ўтган қишлоқда Мамасодиқ ота исмли бир деҳқон бўларди. У одам ҳозир ҳам ҳаёт, 103 га кирди. 90 ёшда кетмон чопганини, узум хомток қилганини ва жувоз ҳайдаб зиғир ёғ олганини ўз кўзим билан кўрганман. Доим пиёда юрарди, баъзан от минганини кўрардик (ташқи ҳаракат). Қизиғи шундаки, бобо ишдан чарчаб ёки пиёда юриб келганида дарҳол чалқанча ётиб олиб, оёқларини осма белланчакка солиб тебратарди. Юқорида келтирилган хабарни ўқигач, мен ҳам бобонинг одатини эсга олиб оёқларни тебратиб кўрдим, жуда яхши хордиқ чиқар экан. Ҳовлига чамак (катталарнинг беланчаги) осиб қўйганман, кимки кўчадан чарчаб келиб шунга ётиб тебранса, бинойидек дам олади. Тебраниш ёки тебратиш уйқуни тезроқ келтиради. Иложи борича кўпроқ беланчакда ётган кишининг уйқуси чуқурлашади, бинобарин, асаблари изтиробдан чиқади.

К. МАҲМУДОВ.

ТОШКЕНТ—ОЛМАОТА ШАХМАТ МАТЧИ

Тошкент «Дўстлик» матчи Олмаота

Ўтган чоршанба, 4 сентябрь куни газетамизда «Вечерняя Алма-Ата» ва «Тошкент оқшоми», «Вечерний Ташкент» газетхонлари ўртасида ўтказилаётган шаҳарлараро сиртқи шахмат матчининг иккинчи партиясидаги 38-юриш (Фb7 Крd6) эълон қилинган эди.

Олмаоталиклар 38-юришда шохни d6 катагига қўйганларидан сўнг тошкентликларга навбатдаги 39-юриш устида ўйлаб кўриш таклиф этилган эди. Регламент бўйича белгиланган бир ҳафта муддат ортда қолди. Редакция иккинчи партиядаги навбатдаги юришга доир таклифлар баён этилган кўплаб хатларни олди.

Матчнинг айрим қатнашчилари фарзинни g7 катагига юриб, қораларнинг пиёдасини олишни таклиф этишса, бошқалари худди ана шу фарзин билан b8 катагига юриб, қора шохга «кишт» эълон қилишни таклиф этдилар. Бундан ўзгача фикрлар ҳам бор.

«Камалак» шахмат клубининг жамоатчилик Совети газетхонларимиз — сиртқи шахмат ўйини қатнашчиларининг барча таклиф ва тавсияларини синчиклаб кўриб чиқди ва Фb7—b8 юришини партияни давом эттириш учун энг мақбул, истиқболли деб топди. Бу юриш тасдиқланиб. Қозоғистон пойтахтига маълум қилинди.

Газетхонларимиздан ана шу юришни кимлар таклиф қилдиʔ Улар кўпчилик. Аммо ТошДУ 1-курсининг студенти Д. Йўлдошев, пенсионер И. Журавлев, Тошкент шаҳар Ленин районидаги 53-мактабнинг 8-синф ўқувчиси Д. Шарипов, Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети Ички ишлар бошқармасининг навбатчи инспектори, милиция лейтенанти М. Бобоев, республика пойтахтининг Сергели районидаги Ю. А. Гагарин номли пионер ва ўқувчилар саройи ҳузуридаги шахмат клубининг аъзолари биринчилардан бўлиб ана шу юришни редакцияга хабар қилдилар.

Энди юриш навбати олмаоталикларда. Сиз, Ўзбекистон пойтахтининг ҳурматли шахмат мухлислари эса ўртоқлик матчининг боришига доир ўз фикр ва мулоҳазаларингизни, маслаҳатларингизни қуйидаги адресга йўллашингиз мумкин: инд. 700047, Тошкент шаҳри, ГСП, Ленинград кўчаси, 32-уй, «Тошкент оқшоми» («Дўстлик матчи»)га.

Мусобақалар хроникаси

● Франция йўллари бўйлаб велосипед пойгаси бўйича халқаро турнир баҳслари давом этмоқда. Беллашувларда мамлакатимиз спортчилари ҳам иштирок этишяпти. Терма команда аъзоси тошкентлик армиячи Жамолиддин Абдужабборов 172 километрдан иборат тўртинчи босқич мусобақаларида муваффақиятли иштирок этди. У маррага биринчи бўлиб етиб келди. Ҳамшаҳримиз бешинчи босқич беллашувларида ҳам маррада биринчи бўлди.

● Футбол бўйича физкультура коллективлари республика биринчилигининг навбатдаги тур учрашувларида пешқадамлар ғалабага эришдилар. Жумладан Оҳангароннинг «Шахтёр» командаси Учқудуқлик футболчиларни 1:0 ҳисобида мағлубиятга учратиб мавқеларини янада мустаҳкамлаб олдилар. «СССР 50 йиллиги номидаги Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг «Трактор» командаси Самарқанднинг «Экспресс» командасини 3:1 ҳисобида енгиб бешинчи ўринга кўтарилди.

Обуначиларга қулайлик

Оқшомхонлар диққатига!

Редакциямиз азиз оқшомхонлардан кўплаб хатлар олди. Уларда 1986 йил учун «Тошкент оқшоми» газетасига қандай обуна бўлиш ҳақида ёзиб юборишган. Биз оқшомхонларнинг кўплаб истак-таклифларини ҳисобга олиб, уларнинг газетамизга обуна бўлишларини енгиллаштиришга қарор қилдик: бунда биринчидан, газетамизга обуна мавсуми тез ва соз ўтса, иккинчидан оқшомхонларнинг газетага обуна бўлишига кетадиган вақтлари тежалади. Бунинг учун «Тошкент оқшоми» газета редакцияси сизга қуйидаги абонемент бланкаси —обуна варақасини ҳавола этяпти. Сиз газетамизда босилган бу тайёр обуна варақасини тартибли тўлдиринг.

Баъзилар газетада босилган бу обуна варақасини «Союзпечать» агентликлари ва алоқа бўлимлари қабул қилишармикан, деб ўйлашлари мумкин. Ҳеч иккиланмай, уни тўлдираверинг. Шаҳримиздаги барча «Союзпечать» агентликлари ва алоқа бўлимларида уни қабул этишади. Фақат бунда қайси ойларга обуна бўлмоқчи эканлигингизни «Х» ҳарфи билан белгилашни ва барча бандларни аниқ тўлдиришни унутманг. Сўнг уни ўзингизга яқин алоқа бўлимига ёки жамоатчи матбуот тарқатувчиларга тавсия этасиз.

«Тошкент оқшоми» газетасининг обуна баҳоси қуйидагича:

Бир йиллик обуна баҳоси — 7 сўм 80 тийин.
Ярим йиллик обуна баҳоси —3 сўм 90 тийин.
Уч ойлик обуна баҳоси — 1 сўм 95 тийин.

Азиз оқшомхонлар! Бу обуна варақаси ҳамма «Союзпечать» агентликлари ва алоқа бўлимларида обунанинг расмий бланкаси ўрнига ўтади.

ҚИРҚИШ ЧИЗИҒИ.

ҚУЛАЙЛИКДАН ФОЙДАЛАНИНГ

СП-1

Министерство связи СССР
„Союзпечать"

АБОНЕМЕНТ на газету 64690 (индекс издания)
"Тошкент оқшоми" (наименование издания)

Количество комплектов

на 19___ год по месяцам:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куда (почтовый индекс) (адрес)

Кому (фамилия, инициалы)

ДОСТАВОЧНАЯ КАРТОЧКА

п. в. место

на газету 64690 (индекс издания)
"Тошкент оқшоми" (наименование издания)

Стоимость подписки руб.___ коп.; переадресовки — руб.___ коп. Количество комплектов

на 19___ год по месяцам

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куда (почтовый индекс) (адрес)

Кому (фамилия, инициалы)

КУЙЛА РУБОБИМ

РУБОБНИНГ ШЎХ ВА ЯНГРОҚ ОВОЗИ ҲАР БИР БАЙРАМ, ҲАР БИР ТЎЙГА ЯРАШИБ ТУРАДИ. МИЛЛИЙ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИДА ИЖРО ЭТИЛАДИГАН ҚАДИМИЙ ВА ЗАМОНАВИЙ КУЙЛАР ҒОЯТДА МУСИҚИЙ ВА ЖОЗИБАЛИ ЯНГРАЙДИ.

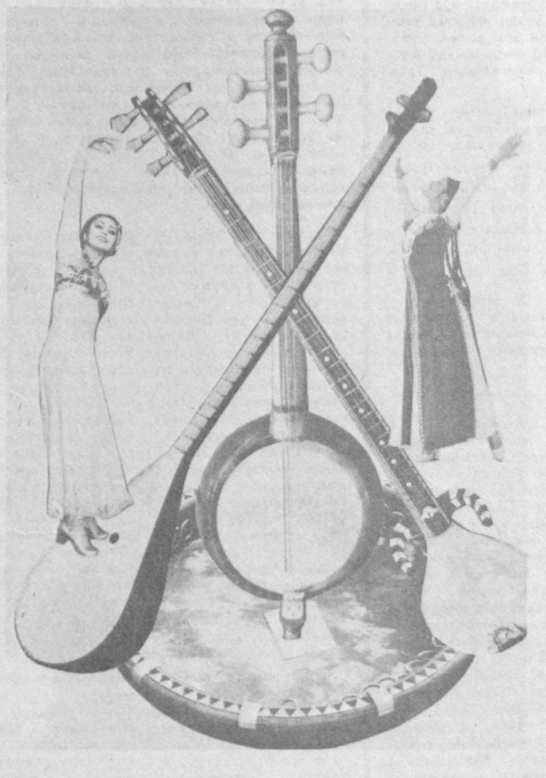

«ТАШҚУЛЬТТОРГ»НИНГ

2-«КОСМОС» МАГАЗИНИДА

ДУТОРЛАР, ДОИРАЛАР, РУБОБЛАР, ТАМБУРЛАР, ҒИЖЖАКЛАР, СУРНАЙЛАР, НОҒОРАЛАР, ШУНИНГДЕК ДОИРА, РУБОБ, ДУТОР ҒИЛОФЛАРИ СОТУВДА МУҲАЙЁ ЭТИЛГАН.

Магазинга метронинг «Ҳамза» станциясигача борилади.

«ТАШҚУЛЬТТОРГ» (телефон 91-18-79).

БОЛАКАЙ ЧОПҚИЛЛАБ ЮРАДИ

БОЛАКАЙ ЧОПҚИЛЛАБ ЮРАДИ. ШУНИНГ УЧУН ҲАМ УНИНГ ОЁҚ КИЙИМИ ЕНГИЛ ВА ҚУЛАЙ БЎЛМОҒИ КЕРАК.

ЧИРЧИҚ ВА ЯНГИЙЎЛ ПОЙАФЗАЛ ФАБРИКАЛАРИНИНГ КОЛЛЕКТИВЛАРИ ТАБИИЙ ЧАРМ ВА ХРОМДАН БОЛАЛАРГА АТАЛГАН РАНГ-БАРАНГ ТУСДАГИ ТУФЛИЛАРНИ ТАЙЁРЛАБ ЧИҚАРМОҚДА.

РЕСПУБЛИКАН И Н Г ПОЙАФЗАЛ МАГАЗИНЛАРИДА БОЛАЛАР ПОЙАФЗАЛЛАРИ СОТУВГА КЕНГ ҚЎЙИЛГАН.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЕНГИЛ САНОАТ МИНИСТРЛИГИНИНГ МАРКАЗИЙ ЛОЙИҲА-КОНСТРУКТОРЛИК ТЕХНОЛОГИЯ БЮРОСИ (телефон 41-54-21).

МОҲИР МЕРГАНЛАР КАМАЛАГИ

Сиз фарзандингизга «Спорт камалаги» ўйинчоғини совға этсангиз бир олам қувончнинг гувоҳи бўласиз.

«Актюбрентген».

Қозоғистон реклама агентлиги

ҚУЛАЙ ВА ЧИРОЙЛИ

Замонавий модельерлар болаларга либосларни яратишаётганида ана шу шиорга амал қилишади.

Болалар либослари мажмуасида оқ, қизил, кўк, сариқ, мовий ранглар ярашиб туради.

Шаҳар йўлларида ёрқин рангли кийимлар жуда ҳам кераклидир.

Болаларнинг либослари ранги фарқига қараб «Эҳтиёт бўлинг, болалар» деган сигнални пайқаш мумкин.

Ёрқин рангли газламалардан костюмчалар, жакетлар, жемперлар Бухоро трикотаж фабрикасида тўқиб чиқарилмоқда.

Шаҳар магазинларида бу корхонанинг маҳсулотларини сотиб олиш мумкин.

ЯНГИ УЙ ЭГАЛАРИГА АТАЛГАН «МЕБЕЛЬ» ФИРМА МАГАЗИНИ

13-15 СЕНТЯБРЬ КУНЛАРИ

«ТОШКЕНТ» МЕБЕЛЬ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ

1985 ЙИЛДА ТАЙЁРЛАБ ЧИҚАРАЁТГАН

СЕРИЯЛИ МЕБЕЛЛАРИ САВДО-КЎРГАЗМАСИ ВА ИСТИҚБОЛЛИ МЕБЕЛЛАР КЎРИК-КЎРГАЗМАСИНИ ЎТКАЗАДИ

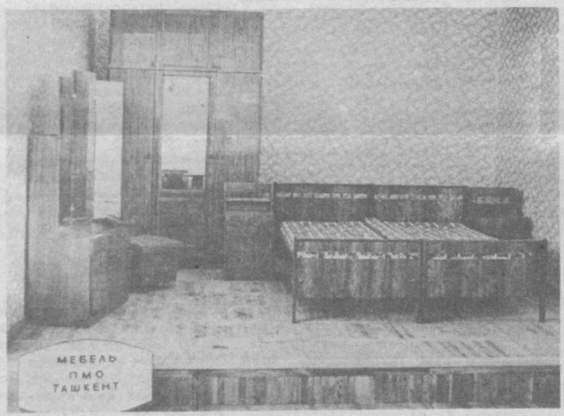

СИЗ САВДО-КЎРГАЗМАСИДАН ҚУЙИДАГИ МЕБЕЛЛАРНИ СОТИБ ОЛИШИНГИЗ МУМКИН:

3 секциядан иборат антресолли (кўйлаклар, ички кийимлар учун) **«Буревестник» такомиллашган шкаф;**

Юмшоқ ва ярим юмшоқ стуллар:

«ЭЛИСО», «УТРО», ЧАРОДЕЙКА» ётоқ мебеллари термаси.

Магазин адреси: Тошкент шаҳри, Юнусобод массиви, 8. квартал, 39-уй,

Магазиннинг ишлаш тартиби соат 10 дан 19.00 гача, танаффус 14 дан 15.00 гача, душанба — дам олиш куни.

«УЗБЕКПРОЕКТМЕБЕЛЬ» ИЛМИЙ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ.

«Союзторгреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон реклама агентлиги (телефон 45-37-27)

КАСБ ЎРГАНИШ МАСКАНИ

«ШУҲРАТ» МАКТАБ-МАГАЗИНИ
САНОАТ МОЛЛАРИНИНГ КИЧИК СОТУВЧИЛАРИНИ ТАЙЁРЛАЙДИГАН
5 ВА 6 ОЙЛИК КУРСЛАРГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

17 ЁШДАН 25 ЁШГАЧА БЎЛГАН, 8 ВА 10 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТЛИ, ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ПРОПИСКАСИ БЎЛГАН ҚИЗЛАР КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИСИЗ ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИЛАР.

Ўқувчиларга ойига 52 сўмдан 63 сўмгача стипендия тўланади.

Битирувчиларга шаҳарнинг йирик савдо магазинларига ишга йўлланмалар берилади ва Совет савдоси техникумига ўқишга кириш учун имконият яратиб берилади.

ЎҚИШ ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Адрес: Тошкент шаҳри, Чилонзор массиви, 10-квартал, 15-уй (20, 34, 50, 54, 70, 75, 79-автобуслар; 6, 11, 12 13, 19-троллейбусларнинг «Шуҳрат» бекати: метронинг «Чилонзор» станцияси). Ўқув қисми телефони 76-39-54.

«ШУҲРАТ» МАКТАБ-МАГАЗИНИ.

«Союзторгреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон реклама агентлиги (телефон 45-37-27).

«ТАШСАНТЕХГАЗМОНТАЖ» ТРЕСТИНИНГ
ЎҚУВ ПУНКТИ
СЛЕСАРЬ-САНТЕХНИКЛАР ТАЙЁРЛАЙДИГАН
1,5 ОЙЛИК КУРСЛАРИГА
ва ГАЗ ЭЛЕКТР ПАЙВАНДЧИЛАР (кенг профилдаги)
3,5 ойлик курсларига

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ЎҚИШГА 18 ЁШДАН 40 ЁШГАЧА БЎЛГАНЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИЛАР.

Ўқувчилар ойига 76 сўм стипендия оладилар.

КУРСЛАРНИ БИТИРИБ ЧИҚҚАНЛАР ТРЕСТ БОШҚАРМАЛАРИГА ИШГА ЮБОРИЛАДИЛАР.

Трест ишчилари навбат тартибида турар жой билан таъминланадилар.

Машғулотлар группаларнинг комплектлашувига қараб бошланади.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Октябрь райони, 1-Радиальний проезди, 12 «А»-уй. 3-монтаж бошқармаси (10, 23, 27-трамвайлар; 2, 7, 10-троллейбуслар, 48, 97, 56, 10, 88, 157-автобусларнинг «Ишчилар шаҳарчаси» бекати.

«УЗБЕКСВЯЗЬСТРОЙ» РЕСПУБЛИКА ҚУРИЛИШ-МОНТАЖ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ
ЎҚУВ ПУНКТИ
уч ойлик курсларга

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Курслар алоқа линияларининг кабелчи-қалайловчилари, монтёр-монтажчилари ва телефон станциясининг асбоб-ускуналари монтёр-монтажчиларини тайёрлаб чиқаради.

ЎҚИШГА 18 ВА УНДАН КАТТА ЁШДАГИ 8—10 СИНФ МАЪЛУМОТИГА ЭГА БЎЛГАН ЁШЛАР КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИСИЗ ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИЛАР.

Курсларга қабул қилинганларга ойига 70 сўм стипендия тўланади.

Ўқиш даври меҳнат стажига киради.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: паспорт, ҳарбий билет, меҳнат дафтарчаси (меҳнат стажига эга бўлганлар учун яшаш жойидан ва саломатлиги ҳақида справкалар; уч дона (3х4 см) фотосурат.

Машғулотлар группаларнинг комплектлашувига қараб бошланади.

Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Широкий кўчаси, 2-уй (Олой бозори яқинида).

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги
А. Н. ОСТРОВСКИЙ НОМЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ТЕАТР ВА РАССОМЛИК САНЪАТИ ИНСТИТУТИНИНГ
ЎҚУВ ТЕАТРИДА
11, 13 СЕНТЯБРЬ
СОАТ 19.30 ДА
А. ВОЛОДИН асари.
Г. УЗОҚБОЕВА таржимаси.
МУҲАББАТНИ АРДОҚЛАНГ»
ДРАМА ТЕАТРИ ВА КИНО АКТЁРЛИГИ ФАКУЛЬТЕТИ ҚОРАҚАЛПОҚ ГРУППАСИНИНГ ДИПЛОМ СПЕКТАКЛИ.
Билетлар сотилмоқда.
Касса соат 9.00 дан 17.00 гача очиқ.
Телефон: 56-45-68.

АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ БЮРОСИ
ИШГА
ТАКЛИФ ҚИЛАДИ
«ГЛАВТ А Ш К Е Н Т-СТРОЙ»НИНГ 4-АВТОТРАНСПОРТ КОРХОНАСИГА
моторист, барча разряддаги вулканизаторчи ихтисослари бўйича ремонтчи ишчилар.
Меҳнат ҳақи —ишбай.
Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Пролетар кўчаси, 4-уй.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ГРАЖДАНЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

47-АЛОҚА БЎЛИМИ
(К. Маркс кўчаси, 34-уй).

ЯНГИ БИНОГА

(Жуковский кўчаси муюлиши, 56-уй).

КЎЧИБ ЎТДИ

АЛОҚА БЎЛИМИ БАРЧА ТУРДАГИ АЛОҚА ХИЗМАТЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАДИ:

почта жўнатмаларини қабул қилиш;

телеграммалар қабул қилиш-жўнатиш;

шаҳарлараро телефон сўзлашувлари.

Алоқа бўлимида шаҳарлараро телефон алоқаси автоматлари мавжуд.

47-алоқа бўлими дам олиш кунисиз, телеграф ва шаҳарлараро сўзлашув пункти эса кечаю кундуз ишлайди.

ҲАМЗА РАЙОН АЛОҚА ПОЧТА УЗЕЛИ.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА— 11/IX да **Икки дил достони**, 12/IX да **Оловли фаришта.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА —11/IX да **Куёв** (премьера). 12/IX да **Куёв.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 11/IX да **Кумуш шаҳар маликаси**. 12/IX да **Лайли ва Мажнун.**

КИНО

11 СЕНТЯБРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«СИЗ КИМСИЗ, ДОКТОР ЗОРГЕ?» — **Санъат саройи** (катта зал, 16, 18.30, телефон 44-21-44).

«ЖАЗДА ФАҚАТ ҚИЗЛАР» —**Чайка** (тоқ соатларда, телефон 77-06-20), **Ватан** (тоқ соатларда), **Нукус** (тоқ соатларда, телефон 46-70-69).

«АЛВИДО, ҒЎР ЁШЛИГИМ» — **Ўзбекистон ССР 25 йиллиги** (тоқ соатларда телефон 53-24-92), **Қозоғистон** (16, 17, 18, 20, 21.00; телефон 35-24-92), **Хива** (21.30), **Искра** (жуфт соатларда, телефон 39-14-59).

«РАҚИБЛАР» —**Фестиваль** (21.30, телефон 32-78-02), **Восток** (жуфт соатларда, телефон 91-14-61), **ВЛКСМ 30 йиллиги** (жуфт соатларда, телефон 33-44-52).

«ВИЙ» — **Москва** (тоқ соатларда, телефон 33-05-01).

«ЗОМБИ» ВАРИАНТИ» — **Дружба** (жуфт ва тоқ соатларда, телефон 66-15-75).

«ЕТИМ БОЛАЛАР»—**С. Раҳимов номли** (16, 18.30, 21.00; телефон 48-46-71).

«НОБОП ОДАМ» — **Ҳамза номли** (жуфт соатларда, телефон 91-10-51), **К. Ёрматов номли** (тоқ соатларда, телефон 24-22-66).

12 СЕНТЯБРЬ

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«СИЗ КИМСИЗ, ДОКТОР ЗОРГЕ?» — **Санъат саройи** (катта зал, 11, 13.30, 16, 18.30, 20.45, телефон 44-21-44).

«БУВИ —ГЕНЕРАЛ», «КЕЛИНЛАР ҚЎЗҒОЛОНИ» — **Санъат саройи** (кичик зал, 11.30, 14.30, 17.30, 20.15 да).

«ЖАЗДА ФАҚАТ ҚИЗЛАР» —**Чайка** (тоқ соатларда, телефон 77-06-20), **Ватан** (тоқ соатларда), **Нукус** (жуфт соатларда телефон 46-70-69), **Фестиваль** (21.30, телефон 32-78-02).

«АЛВИДО, ҒЎР ЁШЛИГИМ» — **Москва** (тоқ соатларда, телефон 33-05-01). **Ўзбекистон ССР 25 йиллиги** (тоқ соатларда, телефон 53-65-87), **ВЛКСМ 30 йиллиги** (жуфт соатларда, телефон 33-44-52).

«РАҚИБЛАР» — **Дружба** (жуфт ва тоқ соатларда телефон 66-15-75), **Искра** (жуфт соатларда телефон 39-14-59).

«ЙЎҚ ҚИЛИШГА КИРИШИЛСИН» —**Хива** (21.30).

«ТАҚДИР ХОДИМИ» — **Восток** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00; телефон 91-14-61).

«ЗОМБИ» ВАРИАНТИ» — **С. Раҳимов номли** (тоқ соатларда, телефон 48-46-71).

«ҚАСОС ВА ҚОНУН» — **Ҳамза номли** (11, 13.30, 16, 18.30. 21.00; телефон 91-10-51).

«ДАКИЙЛАР»— **К. Ёрматов номли** (тоқ соатларда, телефон 22-24-66).

Собир Раҳимов районидаги А. С. Пушкин номли 119-ўрта мактаб томонидан **Зокиров Рустам** номига берилган 039889 номерли йўқолган 8-СИНФНИ ТУГАТГАНЛИГИ ТЎҒРИСИДАГИ ГУВОҲНОМА

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

ҲУРМАТЛИ ГАЗЕТХОНЛАР!
ОБУНА ВАРАҚАСИНИ БЕХАТО ТЎЛҒАЗИШГА ҲАРАКАТ ҚИЛИНГ!

Агар обуна «Союзпечать» агентлигида расмийлаштирилган бўлса, касса аппаратининг муҳри, алоқа бўлинмаларида расмийлаштирилганда эса календарь штампели, албатта бўлиши керак.

Бу ҳолда обуначиларга абонемент билан бирга пул қабул қилинганлиги ҳақида квитанция берилади.

АЗИЗ ОБУНАЧИ ЎРТОҚЛАР!

Газета ва журналларга обуна варақасини сиёҳли ручкаларда, хатосиз, сўзларни қисқартирмасдан ва тушунарли қилиб тўлғазинг!

Обуначи ўз турар жой адреси, исм ва фамилиясини аниқ ёзиши талаб этилади.

Обуна варақасидаги «ПВ—МЕСТО» деган ёзувли чақмоқларни алоқа бўлинмалари ва «Союзпечать» агентликлари ходимлари тўлғазади.

ҚИРҚИШ ЧИЗИҒИ.

3-БЕТГА ҚАРАЛСИН!

ТВ

ЧОРШАНБА

11 СЕНТЯБРЬ

● МТ I

17.50 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
18.35 Баскетбол бўйича Европа чемпионати. Хотин-қизлар. Венгрия — СССР терма командалари. Италиядан олиб кўрсатилади.
19.15 «Дунё воқеалари».
19.30 «Бир асрнинг икки чораги». Совет Иттифоқи Қаҳрамони, СССР космонавт-учувчиси Г. С. Титов ҳақида телефильм премьераси.
20.00 «Биздан юқорида — шаҳар». Телевизион бадиий фильм премьераси. 3-серия.
21.30 «Время».
22.05 Шахмат бўйича жаҳон чемпионати. Информацион кўрсатув.
22.20 «Қадимий рус романси ва вальси».
23.20 «Дунё воқеалари».

● МТ II

18.30 Янгиликлар.
18.50 «Музикали киоск».
19.20 «Ферма». Ҳужжатли фильм.
19.30 «Довюраклар, эпчиллар, қувноқлар...» Цирк программаси.
20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».
20.45 «Қишлоқда таътиллар». Телефильм.
21.20 «Янги катта кўнгилсизликлар». Катталар учун мультфильм.
21.30 «Время».
22.05 «Жар ёқасида». Бадиий фильм.
22.50 Хоккей бўйича халқаро учрашув. ЧССР — СССР терма командалари. 2. ва 3-даврлар. ЧССРдан олиб кўрсатилади.

● ЎзТВ I

18.15 Янгиликлар.
18.30 «Тенгдошларинг ижоди».
19.05 КПСС XXVII съездини муносиб кутиб олайлик! «Сергей Норкин ва унинг бригадаси» (рус.).
19.30 «Ахборот» (рус.).
19.45 «Бугун оламда нима гап?» Халқаро аҳвол кундалиги.
20.00 «Бир асар тарихи». А. Қаҳҳор. «Шоҳи сўзана».
20.30 «Ахборот».
20.50 «Балет кечаси».
21.30 Москва. «Время».
22.05 «Хоразм области шолипояларида».
22.25 «Қизил палатка». Бадиий фильм. 1-серия.
23.45 Кўрсатувлар программаси.

● ЎзТВ II

18.05 Кўрсатувлар программаси.
18.10 «Вақт кутиб турмайди». Телевизион бадиий фильм. 1-серия (рус.).
19.25 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Фестиваль садоси».
19.55 Тошкент янгиликлари.
20.20 «Монолог». Телефильм.
20.50 Эстетика асослари. Эстетика фани нималарни ўрганади.
21.30 МТ II

ПАЙШАНБА

12 СЕНТЯБРЬ

● МТ I

9.00 «Время».
9.40 Москва ўқитувчилар хори куйлайди.
9.55 «Мўъжизасиз-мўъжизалар».
10.55 «Биздан юқорида — шаҳар». Телевизион бадиий фильм. 3-серия.
12.25 Янгиликлар.

* * *

15.00 Янгиликлар.
15.20 «Анъаналар ворислари». Ҳужжатли фильмлар.
16.10 А. Алябьев. 3-квартет.
16.40 «Ёнма-ён юлдузлар». Ҳужжатли фильм премьераси.
16.50 «Экологик кундалик».
17.10 «Дўстлик кўли куйлари». Фильм-концерт.
17.40 Эфиопиянинг миллий байрами — Революция кунига. «Эфиопия репортажи».
18.05 Баскетбол бўйича Европа чемпионати. Хотин-қизлар. Польша — СССР терма командалари. Италиядан олиб кўрсатилади.
18.45 «Фан ва турмуш».
19.15 «Дунё воқеалари».
19.30 Футбол бўйича жаҳон чемпионатининг саралаш матчи. Швейцария — Ирландия терма командалари. 2-тайм. Швейцариядан олиб кўрсатилади.
20.15 «Биздан юқорида — шаҳар». Телевизион бадиий фильм премьераси. 4-серия.
21.30 «Время».
22.05 Футбол бўйича СССР кубоги. 1/8 финал. «Спартак» — «Динамо» (Киев). Танаффус пайтида (22.45) — «Жар ёқасида». Сурункали алкоголизмни даволаш ҳақида илмий-оммабоп фильм.
23.45 «Дунё воқеалари».

● МТ II

18.30 Янгиликлар.
18.50 Баскетбол бўйича Европа чемпионати. Хотин-қизлар. Италия — Венгрия терма командалари. Италиядан олиб кўрсатилади.
19.30 «Қишлоқ янгиликлари».
20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».
20.45 Янгиликлар.
20.50 Ритмик гимнастика.
21.30 «Время».
22.05 «Кинг-Конг гриппи». Бадиий фильм (ГДР). 1-серия.

● ЎзТВ I

18.15 Янгиликлар.
18.30 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Сенинг замондошинг».
19.00 «Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш — ҳаёт талаби» (рус.).
19.30 «Ахборот» (рус.).
19.45 Телевизион театр. Ойбек. «Қизлар».
20.30 «Ахборот».
20.50 «Бутуниттифоқ «Ўртоқ қўшиқ» программасининг ғолибларини таништирамиз».
21.30 Москва. «Время».
22.05 «Қизил палатка». Бадиий фильм. 2-серия.
23.25 Кўрсатувлар программаси.

1-шаҳар клиник касалхонаси коллективи Тошкент врачлар малакасини ошириш институтининг, отоларингология кафедраси мудири, профессор Ғ. Т. Ибрагимовга отаси

Тўлан ИБРАГИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

4 бет. 11 СЕНТЯБРЬ, 1985 й. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Индекс 64690. А-2217. Р— 09437. 12345678910.